

การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบอุตสาหกรรม
เหมืองแร่และหินก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษ
ตำบลหน้าพระลาน

โดย

นายสมภพ สมิตะสิริ
รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “การแก้ไขปัญหามลพิษจากการบินของเครื่องบินและหิมะก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน” ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของ นายสมภพ สมิตะสิริ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

พลโท

(พิสิณห์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้าง
ในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้วิจัย นายสมภพ สมิตะสิริ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 62

ปัญหาการฟุ้งกระจายฝุ่นละอองในจังหวัดสระบุรี เกิดขึ้นมายาวนานอันเนื่องมาจากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่สำคัญของประเทศไทย เป็นการนำทรัพยากรภายในประเทศมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบสำหรับภาคอุตสาหกรรม เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่แรงงาน อีกทั้ง ยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้ประเทศจากการส่งออกแร่เป็นสินค้า การทำเหมืองแร่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้เหมืองแร่ทุกประเภท และทุกขนาดต้องมีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนโดยรอบ และผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) นอกจากนี้ ยังต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เงื่อนไขแนบท้ายประทานบัตร ท้ายหนังสืออนุญาตต่าง ๆ ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกจำนวนมาก งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ สถานการณ์ปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง และข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุของปัญหา และประมวลผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่จังหวัดสระบุรีที่ผ่านมา เพื่อการเสนอแนะมาตรการที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งมาตรการต่าง ๆ ที่นำเสนอในงานวิจัยฉบับนี้ เสนอให้มีการบริหารความร่วมมือทุกภาคส่วนโดยการวางแผนและบริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่จำกัด การประกาศนโยบายแก้ไขปัญหในช่วงวิกฤติ และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขทั้ง 3 ระยะ ได้แก่ มาตรการในภาวะปกติ มาตรการในภาวะวิกฤติ (ระหว่างเดือนตุลาคม – มีนาคมของทุกปี) และมาตรการเพื่อสร้างความยั่งยืนในอนาคต

Abstract

Title Solving dust problems from the mining industry and stone construction in the pollution control area of Na Phra Lan Subdistrict

Field Science and Technology

Name Mr. Somphob Samitasiri **Course** NDC **Class** 62

Dust diffusion problem in Saraburi province has occurred for a long time due to the mining industry which can be considered as an important upstream industry in Thailand. Mining industry is the cause of the usage of domestic resources for economic development, stability of raw material supply in an industrial sector and job and income supporting for labors. Also, mining industry is one of the most important factors of country's revenue increasing due to the exporting of minerals as goods. On the other hand, mining causes changes in the area and environmental impact. So that Ministry of Natural Resources and Environment has announced that mining of all types and sizes must take an Environmental Impact Assessment (EIA) report in accordance with technical principles. Additionally, it must be accepted by the surrounding community and has been reviewed by the expert committee to consider the environmental impact assessment report. In addition, it also needs to be followed with the environmental impact prevention and correction measures (EIA), conditions attached to the concession certificate and the bottom of the licenses. As well as several other laws, regulations and requirements. This research was carried out by collecting secondary data about dust diffusion problem along with the primary data. The report is conducted by an in-depth interview the involved sectors who participate in problem solving in Na Phra Lan pollution control area. This is for the analysis of both internal and external factors that can cause the problems and to process dust prevention and remediation work in Saraburi province. Moreover, the analysis of dust diffusion problem factor is important for the suggestion of necessary measures to resolve such problems in a timely manner. The measures that presented in this research suggest a cooperative management for all sectors by planning and managing limited budgets. Also, all sectors require a collaboration in policy announcement to resolve problems during the crisis and implementing the preventive measures to prevent and solve the problem of dust diffusion in 3 phases, including normal conditions, crisis condition (between October - March every year) and measures for future sustainability.

คำนำ

ปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้างในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นปัญหามลภาวะทางอากาศที่เกิดขึ้นมายาวนาน และต่อเนื่อง คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ประกาศให้ตำบลหน้าพระลานทั้งตำบลเป็นเขตควบคุมมลพิษ มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 เนื่องจากมีการประกอบกิจการที่ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจำนวนมาก ได้แก่ เหมืองหิน โรงโม่ บด ย่อยหิน โรงแต่งแร่ โรงงานปูนขาว โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมหินต่าง ๆ ส่งผลให้ปัญหาค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เกินค่ามาตรฐาน โดยที่ผ่านมามีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยฉบับนี้ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุของปัญหาและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่จังหวัดสระบุรีที่ผ่านมา เพื่อการเสนอแนะมาตรการที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งมาตรการต่าง ๆ ที่นำเสนอในงานวิจัยฉบับนี้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ประกอบการในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน และบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

(นายสมภพ สมิตะสิริ)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62
ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ก่อนอื่นสิ่งสำคัญที่สุดที่กระผมขอขอบคุณวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนและให้โอกาสกระผมมาเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรนี้ เอกสารวิจัยเรื่อง “การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน” ฉบับนี้ ส่วนสำคัญที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งคือ การได้รับสนับสนุนข้อมูลจากทุก ๆ ภาคส่วน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมดำเนินการให้รายละเอียดที่เป็นประโยชน์ ทำให้เอกสารวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รวมทั้งขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาเอกสารวิจัย พ.อ.รพีพัฒน์ สุทธิวงศ์ และ พล.ต.กิตติชาติ นิลขำ อาจารย์ที่ปรึกษาประจำสาขาวิชา รวมทั้งเพื่อนนักศึกษา วปอ. รุ่นที่ 62 ที่เป็นกำลังแรงใจ เคี่ยวเข็ญ กระตุ้นเตือนให้มุ่งมั่นตั้งใจในการทำให้เอกสารวิจัยฉบับนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยดีอย่างสมบูรณ์

ในความสำเร็จเรียบร้อยของงานวิจัยทั้งหมดนี้ กระผมขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านด้วยความจริงใจมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นายสมภพ สมิตะสิริ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	3
คำจำกัดความ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ทฤษฎีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์	8
นโยบายการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง	10
แผนงานที่เกี่ยวข้อง	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
สรุป	21
บทที่ 3 สถานการณ์และการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง	23
สถานการณ์ฝุ่นละออง	23
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	29
การวิเคราะห์แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ	31
การวิเคราะห์การบริหารจัดการ	37
สรุป	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา	44
การใช้กลไกของคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามการแก้ไขปัญหา ผู้ละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน ภายใต้คณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	44
การใช้กลไกของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้ละอองในเขต ควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี	44
การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน ระยะ 5 ปี	45
การจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลานประจำปี	45
การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการดำเนินการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	46
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	57
สรุป	57
ข้อเสนอในภาวะปกติ	59
ข้อเสนอในภาวะวิกฤต	61
ข้อเสนอเพื่อความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหา	63
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	68
ผนวก ก ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2547)	69
ผนวก ข คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ 4/2560 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล และติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี	71
ผนวก ค คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ 2/2560 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา การจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ	73

ช

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผนวก ง คำสั่งจังหวัดสระบุรี ที่ 3491/2561 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงาน ติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการฟุ้งกระจายของผู้ละออง ในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและบริเวณใกล้เคียง	75
ผนวก จ คำสั่งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงาน	77

พื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี ที่ 979/2562 ลงวันที่
9 เมษายน พ.ศ. 2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนด
มาตรการแนวทางดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละออง
สูงเกินค่ามาตรฐาน

- ผนวก ฉ คำสั่งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงาน 79
พื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี ที่ 1288/2562 ลงวันที่
17 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานปลูกต้นไม้ในเขต
ควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและบริเวณใกล้เคียง
- ผนวก ช รายชื่อสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในรัศมี 10 กิโลเมตร 81
จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติบริเวณหน้า
สถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน

ประวัติย่อผู้วิจัย 87

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

3 - 1	แสดงแนวโน้มการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ปีงบประมาณ 2547 - 2562	27

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2 - 1 แผนที่แสดงข้อมูลภาพที่ได้จากการปฏิบัติการบินถ่ายภาพทางอากาศบริเวณเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี	6
3 - 1 แผนที่แสดงจุดที่ตั้งสถานีตรวจวัดอัตโนมัติคุณภาพอากาศในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน	23
3 - 2 กราฟผลการตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมงในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 - 2562	24
3 - 3 กราฟเปรียบเทียบของจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง เกินมาตรฐาน ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กับปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	25
3 - 4 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายเดือนของปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	25
3 - 5 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายเดือนของปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ณ วัดหน้าพระลาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	26
3 - 6 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายเดือนของปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ณ โรงเรียนบ้านคั้งเขาเขียว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	26
3 - 7 ผลการตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2562	28
3 - 8 สภาพภูมิประเทศบริเวณเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน	30
3 - 9 การขุดเจาะเพื่อระเบิดหิน	31
3 - 10 การประกอบการโรงโม่ บด ย่อยหิน	32
3 - 11 การประกอบการโรงแต่งแร่	33
3 - 12 การประกอบการโรงงานผลิตปูนซีเมนต์	34
3 - 13 การประกอบการโรงงานปูนขาว	34

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
-----------	------

3 – 14	การประกอบการชุดชนดินลูกรัง	35
3 – 15	แสดงเส้นทางคมนาคมในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน	36
4 – 1	การประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2561	46
4 – 2	การประชุมเตรียมการและดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหา เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2561	49
4 – 3	การจัดกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดและประชุมขับเคลื่อนแก้ไขปัญหา เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561	50
4 – 4	การประชุมหารือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2562	51
4 – 5	การจัด Big Cleaning Day และการประชุมหารือ เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562	52
4 – 6	การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562	53
4 – 7	การบินสำรวจสภาพภูมิประเทศ เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2562	54
4 – 8	การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก ประจำปี 2562 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2562	55
4 – 9	การประชุมคณะกรรมการกำหนดมาตรการ	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่สำคัญของประเทศไทย เป็นการนำทรัพยากรภายในประเทศมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบสำหรับภาคอุตสาหกรรม เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่แรงงาน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้ประเทศจากการส่งออกแร่เป็นสินค้า

การทำเหมืองแร่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์แร่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เหมืองแร่ทุกประเภทและทุกขนาดต้องมีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ให้เป็นไปตามหลักวิชาการ ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นและได้รับการยอมรับจากชุมชนโดยรอบ และผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เงื่อนไขแนบท้ายประทานบัตรท้ายหนังสืออนุญาตต่าง ๆ ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกจำนวนมาก

การระเบิดและย่อยหินแต่เดิมเป็นการขออนุญาตระเบิดและย่อยหิน ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ขาดการควบคุมดูแลตามหลักวิชาการทรัพยากรธรณี วิศวกรรมการและสิ่งแวดล้อม ทำให้มีความจำกัดทางการออกแบบและการดำเนินการผลิตหินให้เหมาะสมในทางวิศวกรรม ขาดแผนการจัดการ การนำหินไปใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม การระเบิดและย่อยหินเป็นการผลิตหินจากภูเขาโดยการเจาะระเบิดด้วยการโหนเชือกเจาะ เกิดหน้าผาสูงชัน ก่อให้เกิดอันตรายแก่คนที่ปฏิบัติงานพลัดตกหน้าผาลงมาเสียชีวิต ตลอดจนหน้าเหมืองเกิดการพังทลายจากการเจาะและการใช้วัตถุระเบิด นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาด้านต่าง ๆ อีกมากมาย คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2535 ให้กำหนดมาตรการเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการระเบิดและย่อยหินไปเป็นการทำเหมืองหิน ภายในปี 2538 และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาดำเนินการ ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2538 เห็นชอบให้เปลี่ยนแปลงการระเบิดและย่อยหินตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ไปเป็นการทำเหมืองหินโดยใช้เทคโนโลยีภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

สภาพปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้างเกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ กระบวนการเจาะระเบิดหิน การตักหินและขนส่งเข้าสู่โรงโม่ การบดย่อยหิน การลำเลียงหินสู่ลานพัก การขนส่งเพื่อจำหน่ายและปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรีเป็นแหล่งหินขนาดใหญ่ที่สำคัญและมีคุณภาพดี หินที่ผลิตได้จะถูกส่งไปจำหน่ายให้กับอุตสาหกรรมก่อสร้างในเขต

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 60 กิจกรรมระเบิดและย่อยหิน บริเวณตำบลหน้าพระลาน มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาสาธารณสุขปศุสัตว์และ สาธารณูปการเป็นอย่างมาก แต่ก็ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสภาพแวดล้อมด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อให้เกิดปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กฟุ้งกระจายออกสู่บรรยากาศเกินกว่า ค่ามาตรฐานตามที่กำหนด และมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของ ประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคต จึงได้มีการประกาศ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2547) กำหนดให้ท้องที่เขตตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นเขตควบคุมมลพิษ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 57 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 35,625 ไร่

จังหวัดสระบุรี ถูกกำหนดเป็นพื้นที่วิกฤติด้านปัญหาคุณภาพอากาศเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย ตามรายงานสถานการณ์มลพิษ ประจำปี พ.ศ. 2561 ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ปัญหาฝุ่นละอองของจังหวัดสระบุรีอยู่ที่บริเวณพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และข้อมูลของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี 2562 ระบุว่าในพื้นที่รัศมี 10 กิโลเมตร จากสถานีตรวจวัดอากาศอัตโนมัติหน้าพระลานมีการประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน ดังนี้ เหมืองหิน 31 แห่ง โรงโม่ บด ย่อยหิน 36 แห่ง โรงแต่งแร่ 34 แห่ง โรงปูนขาว 15 แห่ง โรงปูนซีเมนต์ 3 แห่ง และบ่อดินลูกรัง 14 แห่ง เกิดการกระจุกตัว

พื้นที่ตำบลหน้าพระลานมีภูเขาเล็ก ๆ ที่เป็นแหล่งหินล้อมรอบ สภาพเป็นแอ่งกระทะ การระบายอากาศเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนมีนาคม ของทุกปี มีสภาพ อากาศปิด ความชื้นต่ำและมีความกดอากาศสูง ยิ่งทำให้ปัญหาค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{10}) เกินค่ามาตรฐานทวีความรุนแรงมากขึ้น

สภาพปัญหาจากอดีตถึงปัจจุบัน พบว่า ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{10}) ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตามเกณฑ์มาตรฐานต้องมีค่าไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร แต่จากการตรวจวัด ของกรมควบคุมมลพิษ โดยสถานีตรวจวัดอากาศอัตโนมัติหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ในช่วงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 - 2562 มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐานระหว่าง 56 - 160 วัน โดยปี พ.ศ. 2548 น้อยที่สุด และ ปี พ.ศ. 2547 มากที่สุด โดยปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐาน จำนวน 145 วัน ซึ่งยังเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขต่อไป

ดังนั้น จึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้ ที่มุ่งจะศึกษาการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง จากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน ที่มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ สาเหตุของปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากการประกอบ อุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน
2. เพื่อหาแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากการประกอบ อุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน

3. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลานเหมาะสม มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

- 1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจากตำราและเอกสารต่าง ๆ
- 1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่าง ๆ

3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค/ข้อขัดข้องของการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน
2. ทำให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนต่อไป
3. ผลการวิจัยจะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานเหมาะสมมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนต่อไป

คำจำกัดความ

ฝุ่นละออง	หมายถึง	อนุภาคของแข็งขนาดเล็กที่ลอยลอยอยู่ในอากาศซึ่งเกิดจากวัตถุที่ถูกทุบ ตี บด กระแทก จนแตกออกเป็นชิ้นส่วนเล็ก ๆ เมื่อถูกกระแสลมพัดก็จะปลิวกระจายตัวอยู่ในอากาศ และตกลงสู่พื้น ซึ่งเวลาในการตกจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับน้ำหนักของอนุภาคฝุ่นซึ่งฝุ่นแบ่งตามขนาดเป็น 2 ส่วนคือ ฝุ่นขนาดใหญ่ และฝุ่นขนาดเล็กซึ่งเรียกว่า PM ₁₀ (ฝุ่นละอองที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 10 ไมครอนลงมา) ฝุ่นละอองขนาดเล็กหรือเรียกย่อ ๆ ว่า PM มาจากคำว่า Particulate Matter ซึ่งใน
-----------	---------	---

การเฝ้าระวังปัญหาฝุ่นละออง มี 2 พารามิเตอร์ คือ ฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀) และฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM_{2.5})

ฝุ่นละอองขนาด 10 ไมครอน
หมายถึง

ฝุ่นที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง การเผาในที่โล่ง กระบวนการอุตสาหกรรมการบด การโม่ หรือการทำให้เป็นผงจากการก่อสร้าง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเนื่องจากเมื่อหายใจเข้าไปสามารถเข้าไปสะสมในระบบทางเดินหายใจ

ฝุ่นละอองขนาด 2.5 ไมครอน
หมายถึง

ฝุ่นที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) เป็นฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่าเส้นผมกว่า 20 เท่าด้วยความที่ขนาดนั้นเล็กมาก ทำให้ PM_{2.5} สามารถเข้าสู่ร่างกายลงไปถึงระบบหายใจส่วนล่างของคนเรา เช่น ปอด หลอดลม หรือแม้แต่มembrane เยื่อหุ้มปอด ซึ่งส่งผลเสียอย่างร้ายแรงต่อระบบทางเดินหายใจของมนุษย์ ซึ่งอาจนำไปสู่มะเร็งปอด

ไมครอน หมายถึง

เป็นหน่วยวัดระยะทางที่ย่อมาจากไมโครเมตร (micrometer) โดย 1 micron คือ 1 ใน 1 ล้านของเมตร (1/1,000,000 เมตร) หรือ 10⁻⁶ เมตร หรือ 1 ใน 1 พันของมิลลิเมตร (1/1,000 มิลลิเมตร) 1 ใน สองหมื่นห้าพันของนิ้ว (1/25,000 นิ้ว) เช่น เซลล์ของแบคทีเรียมีขนาด 0.5 ถึง 10 ไมครอน

อุตสาหกรรมเหมืองแร่
หมายถึง

อุตสาหกรรมที่มีการสกัดเอาแร่ที่มีค่า หรือ วัสดุทางธรณีวิทยาอื่น ๆ จากใต้ผืนแผ่นดิน ปกติขุดที่ตัวแหล่งแร่หรือสายแร่ ที่อยู่ใต้ดิน วัสดุทั่วไปที่สกัดได้ แร่โลหะ ได้แก่ บอริกไซด์ (สำหรับหลอมเป็นอะลูมิเนียม) ทองแดง เหล็ก ทองคำ ตะกั่ว แมงกานีส แมกนีเซียม นิเกิล ฟอสเฟต แพลทินัม เงิน ดีบุก ไททาเนียม ยูเรเนียม สังกะสี แร่โลหะ เช่น เกลือหิน ถ่านหิน และแร่รัตนชาติ เช่น เพชร พลอย อุตสาหกรรมเหมืองแร่ในตำบลหน้าพระลาน ประกอบด้วย กิจการเหมืองแร่ โรงโม่บด ย่อยหิน โรงแต่งแร่ โรงงานปูนขาว โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ บ่อดินลูกรัง

เขตควบคุมมลพิษ

หมายถึง

พื้นที่ที่ถูกประกาศเขตพิเศษ เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

โดยในมาตรา 59 ระบุว่า "ในกรณีที่น่าปรากฏว่าห้องที่ใดมีปัญหามลพิษ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้ห้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลดและขจัดมลพิษได้"

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดสระบุรี ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่วิกฤติด้านปัญหาคุณภาพอากาศเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย ตามรายงานสถานการณ์มลพิษ ประจำปี พ.ศ. 2561 ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ปัญหาฝุ่นละอองของจังหวัดสระบุรีอยู่ที่บริเวณพื้นที่ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรแร่หินปูนอยู่เป็นจำนวนมากและมีคุณภาพที่ดีจึงทำให้มีโรงงาน โม่ บด ย่อยหิน โรงแต่งแร่ โรงปูนขาว และปูนซีเมนต์จำนวนมากตั้งกระจุกในพื้นที่ โดยปัจจุบันมีเหมืองหิน จำนวน 8 แห่ง โรงโม่ บด ย่อยหิน 31 แห่ง โรงแต่งแร่ 11 แห่ง โรงปูนขาว 4 แห่ง และโรงปูนซีเมนต์ 3 แห่ง การประกอบกิจการก่อให้เกิดฝุ่นละอองขนาดเล็กจากกิจกรรมเหมืองหิน และโรงโม่หิน ประกอบกับพื้นที่ตำบลหน้าพระลานมีสภาพเป็นแอ่งกระทะ ทำให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองฟุ้งกระจายเป็นจำนวนมากสร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียง และส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งต่อมาคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ประกาศให้ท้องที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 อันเนื่องมาจากการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{10}) เกินค่ามาตรฐาน

แผนภาพที่ 2 - 1 แผนที่แสดงข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติการบินถ่ายภาพทางอากาศ บริเวณเขตควบคุมมลพิษหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี

การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{10}) มีความรุนแรงเกินกว่าค่ามาตรฐานเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ที่ 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนเมษายนของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงที่ความชื้นในอากาศมีน้อย ประกอบกับเป็นช่วงฤดูหนาว ลมตะวันออกเฉียงเหนือพัดแรง ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้ปริมาณ

ฝุ่นละอองย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2556 - 2560) ปริมาณฝุ่นละอองเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในแต่ละปี มีค่าอยู่ระหว่าง 94 - 109 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร แต่ไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ปริมาณฝุ่นละอองเฉลี่ย 24 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 108.50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หากพิจารณาจากจำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน ใน 365 วัน ช่วงเวลาย้อนหลัง 5 ปี จะพบว่าอย่างน้อย 3 - 4 เดือน หรือจำนวน 86 - 129 วัน จะมีฝุ่นเกินมาตรฐานจากสถานีตรวจวัดอากาศ ของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานกำหนดไว้ต้องไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร มีข้อสังเกต ดังนี้

1. ช่วงเวลาย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2556 - 2560) ปริมาณฝุ่นละอองเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในแต่ละปี มีค่าอยู่ระหว่าง 94 - 109 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร แต่ไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ปริมาณฝุ่นละอองเฉลี่ย 24 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 108.50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

2. หากพิจารณาจากจำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน ใน 365 วัน ช่วงเวลาย้อนหลัง 5 ปี จะพบว่าอย่างน้อย 3 - 4 เดือน หรือจำนวน 86 - 129 วัน จะมีฝุ่นเกินมาตรฐาน ซึ่งการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองไปได้ยากมาก

3. ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นรุนแรง มีสาเหตุเนื่องจากสภาพพื้นที่ในเขตตำบลหน้าพระลานมีลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น เนื่องจากเป็นแอ่งกระทะ มีการประกอบกิจการที่ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) มีความรุนแรงในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคมของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงที่ความชื้นในอากาศมีน้อย ประกอบกับเป็นช่วงฤดูหนาวลมตะวันออกเฉียงเหนือพัดแรง ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่ผ่านมาขับเคลื่อนโดยงบประมาณของหน่วยงาน ที่ภารกิจตามบทบาทของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่าการจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ ในเขตควบคุมมลพิษ ยังขาดงบประมาณที่จะดำเนินการตามแผนฯ ที่มีความต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมา จะมีการดำเนินงานโดยใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามศักยภาพ ซึ่งไม่เพียงพอในแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ยังขาดการบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ที่ทันท่วงที โดยเฉพาะในช่วงภาวะวิกฤติที่ฝุ่นฟุ้งกระจาย

5. แม้จะมีการควบคุมและกำกับให้ผู้ประกอบการกลุ่มเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน ดำเนินงานตามมาตรการลดและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ในรัศมี 5 กิโลเมตร จากเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน แต่ยังมีปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐานในช่วงเวลาวิกฤติ

6. การประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน ซึ่งเป็นแหล่งผลิตหินก่อสร้างและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องที่สำคัญของประเทศไทย พบว่าในช่วงที่เศรษฐกิจมีแนวโน้มดีขึ้น จะมีความต้องการปริมาณผลิตภัณฑ์ด้านหินก่อสร้างเพิ่มขึ้นและมีการประกอบกิจการเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อแนวโน้มการเกิดปริมาณฝุ่นละอองในอากาศเพิ่มในอนาคตเช่นกัน

การแก้ไขปัญหามลพิษจากการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากกิจการกลุ่มเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน ในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานที่ผ่านมา ได้มีความพยายามกันอย่างต่อเนื่องกว่า 14 ปี

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ประกาศให้ท้องที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 อันเนื่องมาจากการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) เกินค่ามาตรฐาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว มาจนถึงปัจจุบัน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ได้ประสานความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง จนสถานการณ์ดีขึ้นมาโดยลำดับ

อย่างไรก็ตามในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีหน่วยงานทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ประชาชน กฎหมาย ระเบียบ เงื่อนไข เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก การประสานและบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน บนพื้นฐานของความจริงใจ จริงจัง และต่อเนื่อง เป็นสิ่งสำคัญสูงสุด การแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ เงื่อนไขต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จเช่นกัน นอกจากนี้ การศึกษา คิดค้น/นวัตกรรมการ หรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น จึงเป็นความท้าทายว่า ความสำเร็จดังกล่าว จะสามารถเกิดขึ้นและนำไปสู่การประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษภายในปี พ.ศ. 2567 ได้หรือไม่

ทฤษฎีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

หลักการของการจัดการเชิงกลยุทธ์ช่วยให้ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังนี้ (จินตนา บุญบังการ และณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2549 : 16)

1. กำหนดทิศทางขององค์กร (Set Direction) ช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ต่ออนาคต ทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินงานเป็นรูปธรรม

2. สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติ (Harmony) แนวคิดนี้ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์และความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรและการดำเนินงานเป็นเอกภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

3. สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร (Provide Readiness) ช่วยให้ผู้บริหารและสมาชิกขององค์กรเกิดความเข้าใจในภาพรวมและศักยภาพของธุรกิจ ตลอดจนอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมที่มีต่อองค์กร ทำให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

4. สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน (Improve Competitive Efficiency) การจัดการเชิงกลยุทธ์ช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานและเป้าหมายอย่างเหมาะสมและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารยุทธศาสตร์ภาครัฐ คือการบริหารจัดการภาครัฐที่ช่วยให้องค์กรภาครัฐตระหนักถึงความสามารถขององค์กร จุดแข็งและจุดอ่อนภายในองค์กร โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ที่เป็นผลกระทบมาจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ผู้บริหารและพนักงานได้มีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเห็นโอกาสใหม่ ๆ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและพนักงานในระดับต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้ได้พัฒนาความคิด และช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้

(สุพานี สฤกษ์วานิช, 2555 : 9) ทั้งยังช่วยให้องค์การมีทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีความสามารถในการแข่งขัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ทั้งจากสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในองค์การ และในท้ายที่สุดจะช่วยให้องค์การมีสมรรถนะสูงและสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การ การบริหารยุทธศาสตร์ภาครัฐประกอบไปด้วยการตัดสินใจและการดำเนินการ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) นำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) และการประเมินผลยุทธศาสตร์ (Strategy Evaluation) อย่างไรก็ตามการบริหารยุทธศาสตร์ภาครัฐที่จะมีประสิทธิภาพได้นั้น ปัจจัยส่วนหนึ่งคือ การมีจุดเริ่มต้นที่ดี คือการมีแผนยุทธศาสตร์ภาครัฐที่เหมาะสม กับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ องค์ประกอบของแผนยุทธศาสตร์ภาครัฐควรจะต้องมีความสอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อเป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

1. การกำหนดยุทธศาสตร์ต้องเป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากทั้งผู้บริหารและพนักงาน และหากเป็นไปได้ควรรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การ โดยมุ่งหวังให้เกิดการยอมรับในยุทธศาสตร์ จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่เดียวกันจะต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารยุทธศาสตร์ ให้กับทุก ๆ ฝ่ายในองค์การเพื่อให้ทราบถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการจัดทำยุทธศาสตร์

2. ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมา (ประกอบไปด้วย วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การ ค่านิยมร่วม ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย แผนงาน/โครงการ งบประมาณและผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ) ต้องครอบคลุมทุกพันธกิจของ องค์การและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดและวิสัยทัศน์ ต้องอยู่ในระดับที่ท้าทายแต่เป็นไปได้

3. ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมาต้องมีความชัดเจน โดยในแผนยุทธศาสตร์ อาจจำเป็น จะต้องมีคำอธิบายประกอบเพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอธิบาย วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด

4. ทุกหัวข้อหรือประเด็นในแผนยุทธศาสตร์ต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกันเพื่อให้ในท้ายที่สุด องค์การสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ขององค์การ กล่าวคือ หากจะมองจากล่างขึ้นบน (Bottom – up) ทุกโครงการจะต้องเป็นโครงการเชิงกลยุทธ์และสามารถสนับสนุนให้กลยุทธ์ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของยุทธศาสตร์ด้วยเช่นเดียวกัน และในที่สุดองค์การก็จะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ หากดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ ในขณะที่เดียวกันหากจะมองจากบนลงล่าง ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมา จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การบรรลุวิสัยทัศน์ ในขณะที่กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมา จะต้องแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการผลักดันให้ยุทธศาสตร์ประสบความสำเร็จ สำหรับโครงการต่าง ๆ ภายใต้กลยุทธ์ควรเป็นโครงการเชิงกลยุทธ์ (ไม่ใช่โครงการที่เป็นงานประจำ) ที่มุ่งหวังว่าเมื่อดำเนินการ โครงการจนเสร็จลุล่วงไปแล้วจะส่งผลกระทบต่อในทางบวก (หรือสร้างสรรค์) แก่กลยุทธ์

5. กระบวนการในการประเมินผลต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นให้เกิด การปรับปรุงและพัฒนายุทธศาสตร์และการดำเนินงานขององค์การมากกว่าการตำหนิหรือลงโทษ หน่วยงานที่ดำเนินงานผิดพลาด

6. เป้าหมายสุดท้ายของการบริหารยุทธศาสตร์คือการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมาย ในการพัฒนา โดยให้คำนึงถึงผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศชาติและประชาชนมากกว่า ผลประโยชน์ขององค์การภาครัฐและ/หรือข้าราชการและพนักงานของรัฐ อีกนัยหนึ่งกล่าวคือ

การยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผลประโยชน์ขององค์การ และยอมเสียสละผลประโยชน์ขององค์การเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

นโยบายการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง

1. นโยบายของรัฐบาล (แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562) นโยบายหลัก 12 ด้าน โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ ดังนี้

1.1 แก้ไขปัญหาก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ และปลดปล่อยฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน กำหนดมาตรฐานควบคุมการเผาในที่เพื่อทำการเพาะปลูก ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และสร้างความรู้ ความเข้าใจของประชาชน ในการรับมือการปรับตัวเพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1.2 พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้น

การปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำและปลดปล่อยฝุ่นละอองขนาดเล็ก 2.5 ไมครอน รวมถึงการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบด้านบวกในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากกลุ่มเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน

2. นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดนโยบายด้านการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่า และฝุ่นละออง ไว้ดังนี้

2.1 กำหนดมาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่าในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ และภาคใต้ การใช้กลไกภาคประชาชนและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเฝ้าระวังการเผาป่า

2.2 ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀ และ PM_{2.5}) กำหนดมาตรการเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀ และ PM_{2.5}) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จังหวัดสระบุรี และเมืองใหญ่ต่าง ๆ และพิจารณาแนวทางการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการลดฝุ่นละอองขนาดเล็ก

2.3 ขับเคลื่อนให้มีการใช้เครื่องยนต์ที่ก่อมลพิษต่าง ๆ รวมทั้งพิจารณาแนวทางการลดปริมาณไอเสียจากยานพาหนะเก่า

2.4 บังคับใช้มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับโครงการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนในพื้นที่ชุมชนเพื่อป้องกันและลดปัญหามลพิษ

3. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม มีประเด็นสำคัญครอบคลุม การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดยเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกการพัฒนาพื้นที่

เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมี และการพัฒนาความมั่นคง พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพ และกำหนดแผนย่อยที่สำคัญ ประกอบด้วย 1. แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล มุ่งเน้นการจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดโดยจัดทำระบบการอนุญาตการระบายมลพิษ ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการมลพิษ อาทิ ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ก่อมลพิษ ส่งเสริมการลดหรือเลิกใช้สารเคมีอันตราย ควบคุม ป้องกันของเสียจากสินค้าจากต่างประเทศ ส่งเสริม

และพัฒนา ระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการมลพิษ 2. แผนย่อยการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเน้นการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการจัดการก๊าซเรือนกระจก และด้านพลังงานหมุนเวียน และ 3. แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลดก๊าซเรือนกระจก

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดให้มีการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ในประเด็นหลักของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการกำหนดประเด็นของเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่องโดยการพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ให้มีความยั่งยืน และให้มีการพัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น และเสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) บ่งชี้สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นปัญหาและเป็นจุดอ่อนของการรักษาฐานการผลิตและให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีพในเขตเมืองและชนบท รวมถึงปัญหาคุณภาพอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละออง และสารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่วิกฤต อาทิ พื้นที่อุตสาหกรรมและแหล่งชุมชนหนาแน่น การจัดการ มลพิษทั้งขยะ น้ำและอากาศ และมีเป้าหมายที่จะรักษาคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยกำหนดตัวชี้วัด ๓.๓ คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตหมอกควันได้รับการแก้ไขและมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอย่างยั่งยืนในบริบทโลก การพัฒนาประเทศด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดให้การพัฒนาประเทศบนฐานของการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นี้ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) มากำหนดเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายและการดำเนินโครงการต่าง ๆ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และจะมีการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดต่อไป ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานดำเนินงานหลักในการดำเนินการและมีกรอบระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562 จากการจัดทำจังหวัดสระบุรี

ได้ถูกคัดเลือกเป็นพื้นที่ที่จะมีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ (Eco Industrial Town) นั้น ทิศทางของการพัฒนาเมืองจะกำหนดให้มีการมุ่งสู่เมืองที่มีการเจริญเติบโตโดยมีอุตสาหกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลัก และมีความสมดุลกับการพัฒนาทางสังคม และความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

ในฐานะเป็นประธานกรรมการการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจังหวัดสระบุรี ได้คัดเลือกพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาไปเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ จึงได้กำหนดให้มีการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายของเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

5. แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีได้รับการป้องกันบำบัดและฟื้นฟู การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ การนำเครื่องมือและกลไกทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด เช่น การจัดเก็บภาษีการปล่อยมลพิษ การเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อมลพิษสูง การเรียกเก็บเงินค้ำมัดจำคืนเงินบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และส่งเสริมหลักการ 3Rs (Reduce, Recycle, Reuse)ให้นำมาประยุกต์และปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม จากแผนดังกล่าวมีผลกระทบด้านบวกต่อการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน ทำให้ผู้ประกอบการเพิ่มความระมัดระวังและปรับปรุงกระบวนการผลิต ตลอดจนแสวงหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้

แผนงานที่เกี่ยวข้อง

1. แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในมาตรา 59 ในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้ เขตควบคุมมลพิษได้รับการกำหนดให้มีมาตรการด้านกฎหมายและมาตรการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อลดและขจัดมลพิษ เพื่อให้ท้องถื่นหรือเขตการปกครองในพื้นที่นั้น ๆ มีการจัดการควบคุมและแก้ไขปัญหามลพิษอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุม ลดและขจัดมลพิษในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อที่จะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่นั้น ๆ ได้ทันที่วงที่ โดยมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ระบุว่า ภายหลังจากการกำหนดเป็นเขตควบคุมมลพิษแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครอง และกำหนดระยะเวลาที่จะใช้มาตรการคุ้มครองดังกล่าวในพื้นที่นั้น ทั้งนี้ ในปัจจุบันยังไม่มีกรยกเลิกเขตควบคุมมลพิษอันเนื่องมาจากการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม แม้ว่าในบางพื้นที่จะประกาศมาเป็นระยะเวลานาน โดยในบางพื้นที่มีแนวโน้มคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นไปในทิศทางที่เสื่อมลง ดังนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้นำเสนอแผน

การปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2561) ในประเด็นปฏิรูป 6 เรื่องหลัก ได้แก่ 1. ทรัพยากรทางบก 2. ทรัพยากรน้ำ 3. ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง 4. ความหลากหลายทางชีวภาพ 5. สิ่งแวดล้อม และ 6. ระบบบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับเรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ 3 : การปฏิรูประบบ การบริหารจัดการเขตควบคุมมลพิษ ได้ถูกระบุไว้ในกรอบการปฏิรูป เรื่อง ระบบบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ คือ เพื่อปรับปรุงแก้ไข วิกฤติการปัญหาสิ่งแวดล้อมของเขตควบคุมมลพิษ เพื่อยกเลิกเขตควบคุมมลพิษซึ่งเป็นผลจาก การแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่น้อยกว่า 3 พื้นที่ ในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) และเพื่อกำหนดมาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในพื้นที่ควบคุมมลพิษแทนการประกาศ เขตควบคุมมลพิษ สำหรับภาพรวมของขั้นตอนดำเนินการในการยกเลิกเขตควบคุมมลพิษ มีดังนี้

1. จัดทำเกณฑ์ในการทบทวนภาพรวมของพื้นที่ทั้งหมด และสร้างวิธีการในการดำเนินการ
2. ทบทวนผลจากการปฏิบัติตามมาตรการของเขตควบคุมมลพิษ และจัดลำดับ ความสำคัญของผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษในทุกพื้นที่ โดยให้มีการทบทวนปัจจัยอ่อนไหว ด้านสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย ของประชาชนในพื้นที่
3. เพิ่มกลไกในการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการ ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 60 ตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษโดยการเพิ่มรูปแบบ และวิธีการของการสั่งการต่อเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนงานฯ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างบูรณาการและเป็นเอกภาพ
4. กำหนดวิธีและขั้นตอนของการขอจัดตั้งงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการลดและ ขจัดมลพิษ เช่น การใช้งบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อม (มาตรา 61 พระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535) ความสำคัญของผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเขต ควบคุมมลพิษในทุกพื้นที่ โดยให้มีการทบทวนปัจจัยอ่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการรองรับ ด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่
5. ออกกฎระเบียบในการลงโทษ/เก็บค่าใช้จ่ายเพื่อการป้องกันและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม จากผู้ก่อมลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษและกำหนดวิธีการใช้งบประมาณ ที่สามารถกลับมา ดำเนินการเพื่อลดและขจัดมลพิษในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษนั้น
6. สร้างความชัดเจนของมาตรการในการลงโทษและการเปรียบเทียบปรับในกรณี ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจนนำไปสู่การก่อมลพิษต่อส่วนรวม
7. ประสานติดตามการดำเนินการตามมาตรการที่ได้รับการปรับปรุงแล้วในแต่ละเขต ควบคุมมลพิษ
8. ประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษที่ได้รับการแก้ไขปัญหามาแล้วตามเกณฑ์ชี้วัดที่กำหนด
9. กำหนดรูปแบบความจำเป็นในการปรับใช้มาตรการอื่นที่เหมาะสม ในปี 5 (พ.ศ. 2565)
10. พิจารณาเพิ่มเติมการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หรือรายงานการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการที่มีความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ที่อยู่ในเขตควบคุมมลพิษ

2. แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. 2560 - 2564

แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. 2560 - 2564 จัดทำขึ้นภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการบริหารจัดการแร่ของประเทศให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้รัฐมีหน้าที่บริหารจัดการแร่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างยั่งยืน ภายใต้ดุลยภาพในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนอย่างรอบด้าน

ประเด็นยุทธศาสตร์ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. 2560 - 2564 ได้กำหนดให้มีความเชื่อมโยง สอดคล้อง สัมพันธ์ และส่งเสริมการปฏิรูปและขับเคลื่อนไปพร้อมกัน โดยประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจำแนกเขตแหล่งแร่

การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการแร่ในอดีตที่ไม่มีความชัดเจน นับเป็นภัยคุกคามและความเสี่ยงต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการแร่ของประเทศ โดยเฉพาะการทำเหมืองแร่และการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในอดีต ทำให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแร่ไม่คุ้มค่าสูงสุด และสูญเสียทรัพยากรในพื้นที่ที่สมควรอนุรักษ์หรือหวงห้าม เนื่องจากขาดการวางแผนการบริหารจัดการแร่ทั้งเชิงพื้นที่และรายชนิดแร่ โดยในปัจจุบันจุดแข็งของการปฏิรูปกฎหมายและการมีคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ทำให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่อย่างชัดเจน มีการกำหนดพื้นที่แหล่งแร่ อุดมสมบูรณ์และมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง พื้นที่แหล่งแร่เศรษฐกิจเพื่อการทำเหมืองที่เหมาะสมกับการพัฒนาใช้ประโยชน์ เขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองที่ผ่านการดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ตามหลักวิชาการอย่างรอบด้านว่ามีความเหมาะสมและมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพัฒนาแหล่งแร่ตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้มีการรักษาและใช้ทรัพยากรแร่อย่างรอบคอบ สอดคล้องตามหลักวิชาการ มีเหตุผล มีความพอประมาณ มีความเหมาะสม มีความถูกต้องและเป็นการใช้ประโยชน์เท่าที่จำเป็นและคุ้มค่าสูงสุด ซึ่งจะทำให้มีความมั่นคงของฐานทรัพยากรแร่และวัตถุดิบเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมไปถึงการสงวนและรักษาไว้เพื่ออนาคตของคนรุ่นต่อไป

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การกำหนดนโยบายบริหารจัดการแร่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การกำหนดนโยบายบริหารจัดการแร่ในอดีตที่ไม่มีความชัดเจนนับเป็นภัยคุกคามและความเสี่ยงต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการแร่ของประเทศ จุดแข็งของการปฏิรูปกฎหมายและ

การมีคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ ทำให้สามารถวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายการบริหารจัดการแร่ของประเทศได้อย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสมและชัดเจน เศรษฐกิจของประเทศได้รับการพัฒนาจากการกำหนดนโยบายบริหารจัดการสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้มีความมั่นคงของฐานทรัพยากรแร่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคง โดยการนำทรัพยากรแร่มาใช้ประโยชน์ตามความจำเป็นและเหมาะสมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความยั่งยืน ภายใต้ดุลยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากลไกการกำกับ ดูแล และอำนวยความสะดวก

จุดแข็งของการมีคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติอาศัยความตามอำนาจแห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ทำให้สามารถเสนอยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนแม่บท

การบริหารจัดการแร่โดยสามารถพัฒนากลไกการกำกับ ดูแล และอำนวยความสะดวก และปฏิรูปกลไกการบริหารจัดการแร่ที่เป็นปัญหาในอดีตที่เป็นจุดอ่อนให้มีประสิทธิภาพขึ้น เช่น การปรับปรุงกระบวนการขออนุญาตให้มีความโปร่งใส ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และลดความซ้ำซ้อนของขั้นตอน รวมไปถึงการปรับปรุงระบบการจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรม การพัฒนากลไกการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ เฝ้าระวังและเฝ้าระวังปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน มีการควบคุมการทำเหมืองแร่และผลกระทบที่เกิดจากการทำเหมืองแร่อย่างรัดกุมและเข้มงวด ผู้ประกอบการจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นต่อภาคการลงทุนและภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน และประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการของภาครัฐนับเป็นภัยคุกคามและความเสี่ยงต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการแร่ของประเทศ จึงต้องใช้โอกาสที่จะมีการปฏิรูปกฎหมายและการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการแร่โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมตัดสินใจในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศ ผ่านช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น จะทำให้สามารถเสริมสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการแร่จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเกิดการยอมรับร่วมกัน

3. แผนยุทธศาสตร์การคุ้มครองสุขภาพในพื้นที่เสี่ยงจากมลพิษสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2558 - 2567)

จากปัญหามลภาวะทางอากาศ (ฝุ่นละออง) ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี ซึ่งติดอันดับสูงสุดของประเทศมาโดยตลอด เนื่องจากเป็นพื้นที่ประกอบกิจการโรงโม่ เหมืองหิน โรงงานปูนซีเมนต์จำนวนมาก ส่งผลให้ปริมาณฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและลดอัตราการป่วยด้วยโรคจากสิ่งแวดล้อมของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขจึงได้ทำการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในพื้นที่เสี่ยงตามยุทธศาสตร์ 10 ปี โดยการกำหนดให้พื้นที่ตำบลหน้าพระลานเป็นหนึ่งในพื้นที่หลักของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การคุ้มครองสุขภาพในพื้นที่เสี่ยงจากมลพิษสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2558 - 2567) ทั้งนี้ การดำเนินการในพื้นที่เสี่ยงมีแนวคิดเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขความยากจน โดยการใช้กฎหมายและให้ความเป็นธรรม การใช้มาตรการเชิงรุก เชิงระบบและเชิงประเด็น และการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยตัวชี้วัดของแผนยุทธศาสตร์ คือ กระทรวงสาธารณสุขมีระบบกลไกการจัดการในการป้องกัน ดูแล แก้ไขปัญหาจากมลพิษสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ มีระบบเฝ้าระวังและระบบบริการสุขภาพในเชิงพื้นที่ จังหวัดมีแผนปฏิบัติการและปฏิบัติได้ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด และจังหวัดมีการจัดการปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์การจัดกลไกการดำเนินงานเพื่อบูรณาการทุกภาค
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเฝ้าระวัง สื่อสารเตือนภัยและตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน
3. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและภาคประชาชน

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบกฎหมาย
5. ยุทธศาสตร์การวิจัยการพัฒนาคู่มือความรู้ มาตรฐาน และการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ
6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการป้องกัน ส่งเสริม ดูแลรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อม

4. แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564)

เนื่องด้วยตำบลหน้าพระลานถูกประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ตามความในมาตรา 59 แห่ง พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เนื่องจากประสบปัญหาหมอกควันทางอากาศ (ฝุ่นละออง) อย่างรุนแรงและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง ซึ่งผลกระทบต่อฝุ่นละอองจากการดำเนินกิจการเหมืองหิน โรงโม่ บด ย่อยหิน โรงแต่งแร่ ฯลฯ ส่งผลต่อการฟุ้งกระจายในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและพื้นที่โดยรอบเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งตามมาตรา 59 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดทำขึ้นตามมาตรา 60 มารวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยที่ผ่านมาจังหวัดสระบุรีได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จังหวัดสระบุรีได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้ดำเนินการติดตามผล

และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษประจำปีโดยจำเป็นต้องมีการดำเนินการต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีเพื่อสามารถปรับรายละเอียดแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยในการติดตามประมวลผลแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ 5 ปี พ.ศ. 2560 - 2564 เพื่อนำมาใช้ในการปรับแผนปฏิบัติการฯ และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งดำเนินการภายใต้คณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

5. แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2563

จากการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) จังหวัดสระบุรีได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อจัดทำแผนการเฝ้าระวังและบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่สำหรับในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดสระบุรีได้กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ดังนี้

1. แผนการเฝ้าระวังเพื่อควบคุมการปล่อยทิ้งของเสีย ได้แก่ แผนงาน/โครงการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการเฝ้าระวังการตรวจสุขภาพ
2. แผนการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ได้แก่ แผนงาน/โครงการตรวจติดตาม (Monitor) การติดตามการควบคุมกำกับ (Audit) การบังคับใช้ตามกฎหมายของหน่วยงานอนุญาต การออกข้อกำหนดท้องถิ่นให้กิจการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ หรือส่วนผสม การทำเหมืองแร่และบ่อดินลูกรังเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และแผนการบำบัดและฟื้นฟู

3. แผนงานวิจัยและพัฒนาวิชาการ ได้แก่ แผนงานโครงการ/พัฒนามาตรฐานการควบคุมมลพิษ และการจัดทำระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพของประชาชน
4. แผนการพัฒนาาระบบสาธารณสุขปโภคพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิดมลพิษ ได้แก่ แผนงาน/โครงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมสาธารณะและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย
5. แผนการสร้างการมีส่วนร่วม และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ แผนงาน/โครงการเสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการ และการเสริมสร้างความร่วมมือ
6. แผนงานการประชาสัมพันธ์ และการรับรู้ของภาคประชาชน ได้แก่ แผนงาน/โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานป้องกัน
7. แผนงานติดตามประเมินผล ได้แก่ แผนงาน/โครงการติดตามประเมินผลการลดและขจัดมลพิษ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิจัยวิจัยสภาวะแวดล้อม (2562) ได้ศึกษาการกำหนดแนวทาง และรายละเอียดการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ โครงการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังและป้องกันมลพิษสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ จังหวัดสระบุรี ได้เสนอแนะมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบด้านฝุ่นละออง ประกอบด้วย การเสนอมาตรการตามกรอบระยะเวลาดำเนินการ ประกอบด้วย มาตรการระยะสั้น หมายถึงมาตรการที่ควรดำเนินการได้ทันทีตามเครื่องมือและทรัพยากรที่มีอยู่ ส่วนมาตรการระยะปานกลาง หมายถึง มาตรการที่มีความจำเป็นรองลงมา ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษาเพื่อวางแผนเตรียมการ ทั้งนี้ มาตรการในแต่ละช่วงระยะเวลายังแบ่งออกได้เป็น มาตรการเชิงบริหารจัดการ มาตรการเชิงกฎหมาย มาตรการเชิงวิชาการ และมาตรการเชิงสังคม โดยนำเสนอในภาพรวมของมาตรการ และส่วนขยายความของรายละเอียดมาตรการที่สำคัญ ดังนี้

1. มาตรการเชิงการบริหารจัดการ

1.1 สร้างความครบถ้วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดำเนินการเป็นมาตรการเชิงบริหารจัดการเป็นมาตรการเชิงรุก (Proactive measure) เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามาดำเนินการร่วมกัน จากกรณีวิเคราะห์ห้องค์กรที่มีความเกี่ยวข้องในแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน 2563 ประกอบด้วยหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่มีความหลากหลายและมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนฯ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี สำนักจัดการป่าไม้ที่ 5 สำนักงานขนส่งทางบก สถานีตำรวจภูธรตำบลหน้าพระลาน แขวงทางหลวง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ รวมถึงชมรมผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมโรงโม่หิน ผู้ศึกษามีความเห็นว่า การเสนอให้มีการเพิ่มหน่วยงานด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนแผนงานลดและขจัดมลพิษอย่างเป็นระบบ เนื่องจากวิธีการ

การลดและขจัดมลพิษด้านฝุ่นละอองจากกิจกรรมโรงโม่หินและอุตสาหกรรมที่ก่อกำเนิดฝุ่นละออง โดยทั่วไปนั้น การใช้น้ำเพื่อการลดฝุ่นเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลดี และใช้งบประมาณต่ำ แต่เนื่องจาก บางช่วงปีที่ผ่านมา ในพื้นที่ประสบกับปัญหาการขาดน้ำเพื่อกิจกรรมการลดฝุ่นในกระบวนการผลิต โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวที่มีค่าความเข้มข้นของฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง มีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นคงของทรัพยากรน้ำเพื่อกิจกรรมการลดฝุ่นของพื้นที่

1.2 การลดแหล่งกำเนิดฝุ่นเชิงพื้นที่ เนื่องจากในปัจจุบัน เส้นทางเดินรถบรรทุกหิน โดยส่วนใหญ่ที่ออกจากกลุ่มพื้นที่ที่มีการผลิตหินกลุ่มใหญ่บริเวณถนนสายนิคมและบริเวณคู้งเขาเขียว

จะใช้เส้นทางเดินรถผ่านถนนเทศบาล 14 ผ่านหน้าโรงเรียนบ้านคู้งเขาเขียว และออกสู่ถนนพหลโยธิน บริเวณหอนาฬิกาปากทางเข้าคู้งเขาเขียว ทำให้เกิดการตกร่วงหล่นของเศษดินและหินจนทำให้ ถนนสายดังกล่าว และรวมถึงถนนพหลโยธินด้านนอกเกิดความสกปรกจากเศษดินและหินที่ร่วงบนถนน ทำให้เกิดฝุ่นละอองฟุ้งกระจายตามแนวเส้นทางเดินรถ ซึ่งเกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพ ของประชาชนบริเวณเส้นทางเดินรถ ดังนั้น การพิจารณาปรับเปลี่ยนเส้นทางของการเดินรถบรรทุกหิน จึงเป็นมาตรการลดความสกปรกบนถนนที่ผ่านพื้นที่ชุมชนดังกล่าว และยังสามารถบรรเทาผลกระทบต่อ คุณภาพอากาศจากฝุ่นละอองฟุ้งกลับบริเวณชุมชนได้ดี ซึ่งเส้นทางที่พิจารณาเป็นเส้นทางเดินรถใหม่นั้น ควรต้องดำเนินการพิจารณาใช้เส้นทางที่ผ่านชุมชนให้น้อยที่สุดและห่างไกลจากเส้นทางเดิม จึงจะทำให้ ฝุ่นละอองเกิดการกระจายตัวและตกลงสู่พื้นเร็วขึ้น และให้มีพื้นที่เพื่อจัดท่าระบบเพื่อการลดมลพิษ ได้แก่ พื้นที่ลานจอดรถบรรทุกหิน พื้นที่ล้างล้อรถรวม ซึ่งจะทำให้พื้นที่โดยรวมมีผลกระทบต่อ ด้าน ฝุ่นละอองลดน้อยลง

1.3 การศึกษาความเหมาะสมของการให้มีระบบล้างล้อรถบรรทุกรวม เนื่องจากพื้นที่ ของเหมืองหิน โรงโม่ บด ย่อยหิน และกิจการต่อเนื่องอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่มีสภาพเป็นพื้นดิน ทำให้มี เศษดินโคลนจากกิจการติดล้อและพื้นที่บริเวณส่วนล่างของรถบรรทุก และเมื่อออกสู่ภายนอกพื้นที่ โดยไม่มีการล้างล้อที่มีประสิทธิภาพที่มีปริมาณน้ำมากและแรงพอ จะไม่สามารถนำเอาเศษดินโคลน ออกจากรถบรรทุกจนถึงระดับที่มีประสิทธิภาพของการล้าง ทำให้เศษดินโคลนมีการร่วงหล่นลงบนพื้นถนน ตามแนวเส้นทางเดินรถ และเมื่อเวลาผ่านไปจะเกิดการบดอัดเศษดินจากการสัญจรบนถนน ทำให้เม็ดดิน มีขนาดเล็กลงจนถึงละเอียด และเกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองบริเวณถนน ที่เรียกว่า ฝุ่นฟุ้งกลับ (Resuspension dust) ดังนั้น การเปลี่ยนเส้นทางการล้างล้อรถบรรทุกรวมแต่เพียงอย่างเดียว จะไม่สามารถลดฝุ่นละอองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการลดผลกระทบดังกล่าว จึงเสนอให้มีการ ศึกษาความเหมาะสมของการมีระบบล้างล้อรถบรรทุกรวม ก่อนที่จะออกนอกพื้นที่ผลิต และขายหินซึ่งเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการร่วมกับมาตรการการปรับเปลี่ยนเส้นทางเดินรถ บรรทุกหินเส้นทางใหม่

1.4 การเพิ่มความถี่ในการทำความสะอาดถนน และท่อระบายน้ำเนื่องจากการ นำเศษดินและหินที่ร่วงหล่นบนถนนในปัจจุบันนั้น ยังต้องอาศัยวิธีการกวาด ดูดฝุ่นด้วยรถ หรือการล้างถนน เพื่อนำดินออกจากถนน และเป็นการฉีดพรมให้ถนนเปียกเพื่อลดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง การเพิ่มความถี่ของการทำความสะอาดยังถือเป็นวิธีการที่ดีและปฏิบัติได้โดยหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ หลายระดับ อย่างไรก็ตาม การใช้น้ำเพื่อฉีดพรมและล้างถนนมีการใช้มานาน ทำให้มีการตกค้าง

ของเศษดินในระบบท่อระบายน้ำบริเวณข้างถนน จึงเสนอให้มีการพิจารณาขุดลอกท่อระบายน้ำควบคู่กับการล้างถนนด้วยน้ำตามเวลาที่เห็นควร เพื่อป้องกันผลกระทบต่อเนื่อง เช่น การระบายน้ำของผิวถนน

2. มาตรการเชิงกฎหมาย

การดำเนินการตามแผนงานลดและขจัดมลพิษนั้น เพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิดและฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ โดยใช้เพื่อการควบคุมและป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ฝุ่นโรงงานอุตสาหกรรม และฝุ่นจากการจราจร โดยที่ปัจจุบันได้มีข้อกำหนดและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดมลพิษอยู่แล้ว การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่เดิมให้มีความเข้มงวดมากขึ้นเพื่อให้ได้ทราบถึงสมรรถนะของกฎหมายที่มีอยู่ ซึ่งหากบังคับใช้อย่างเข้มงวดแล้วไม่สามารถบรรเทาผลกระทบได้ อาจพิจารณาปรับเพิ่มมาตรการด้านกฎหมาย หรือมาตรการด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมได้ ตามความจำเป็นของสถานการณ์ของฝุ่นละออง มาตรการทางกฎหมายที่บังคับใช้อยู่แล้ว เนื่องจากสาระของมาตรการที่ระบุไว้มีความครบถ้วนตั้งแต่ประเด็นของการลดฝุ่นละออง และควบคุมฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น หากบังคับใช้ด้วยความเข้มงวดในการดำเนินการตามมาตรการฯ จะเป็นประเด็นหลักที่สามารถลดฝุ่นละอองของพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. มาตรการเชิงวิชาการ

มาตรการเชิงวิชาการนั้นเป็นมาตรการที่สร้างองค์ความรู้เพื่อการลดและป้องกันการแพร่กระจายของฝุ่นละอองซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษา ได้แก่ มาตรการการจัดหาทรัพยากรน้ำเพื่อการลดฝุ่นละอองขนาดเล็ก มาตรการในการตรวจวัดและเฝ้าระวังฝุ่นละออง มาตรการบริหารจัดการด้านการคมนาคมขนส่ง และรวมถึงการสร้างนวัตกรรมการลดฝุ่นละอองของผู้ประกอบการและภาคประชาชนในพื้นที่

4. มาตรการเชิงสังคม

มาตรการเชิงสังคมเป็นการดำเนินการเพิ่มสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในพื้นที่ที่เกิดผลกระทบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนงานลดและขจัดมลพิษในภาครัฐ ประชาชน และผู้ประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสร้างการรับรู้ถึงผลกระทบร่วมกันเพื่อนำมาซึ่งการร่วมมือในการดำเนินการร่วมกับของภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน และผู้ประกอบการ เนื่องจากผลกระทบจากฝุ่นละอองในพื้นที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ แต่ภาคประชาชนก็พึ่งพาจากภาคธุรกิจในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง และขับเคลื่อนมาตรการการดำเนินการตามคู่มือหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีด้านสิ่งแวดล้อม

สรุป

ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นรุนแรง มีสาเหตุเนื่องจากสภาพพื้นที่ในเขตตำบลหน้าพระลานมีลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น เนื่องจากเป็นแอ่งกระทะ มีการประกอบการที่ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) มีความรุนแรงในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคมของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงที่ความชื้นในอากาศมีน้อย ประกอบกับ

เป็นช่วงฤดูหนาวลมตะวันออกเฉียงเหนือพัดแรง ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว

การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่ผ่านมามีข้อสังเกตโดยงบประมาณของหน่วยงานที่ภารกิจตามบทบาทของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่าการจัดทำแผนปฏิบัติการลดและจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ยังขาดงบประมาณที่จะดำเนินการตามแผนฯ ที่มีความต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมาจะมีการดำเนินงานโดยใช้งบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขปัญหาตามศักยภาพ ซึ่งไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ยังขาดการบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่ทัน่วงที โดยเฉพาะในช่วงภาวะวิกฤติที่ฝุ่นฟุ้งกระจาย แม้จะมีการควบคุมและกำกับให้ผู้ประกอบการกลุ่มเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินดำเนินงานตามมาตรการลดและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในรัศมี 5 กิโลเมตร จากเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน แต่ยังคงพบมีปัญหามลพิษขนาดเล็กเกินมาตรฐานในช่วงเวลาวิกฤติ การประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานซึ่งเป็นแหล่งผลิตหินก่อสร้างและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องที่สำคัญของประเทศไทยพบว่าในช่วงที่เศรษฐกิจมีแนวโน้มดีขึ้น จะมีความต้องการปริมาณผลิตภัณฑ์ด้านหินก่อสร้างเพิ่มขึ้นและมีการประกอบกิจการเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อแนวโน้มการเกิดปริมาณฝุ่นละอองในอากาศเพิ่มในอนาคตเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์หาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษตามช่วงเวลาปกติ ช่วงวิกฤติ และในอนาคต ตามบทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

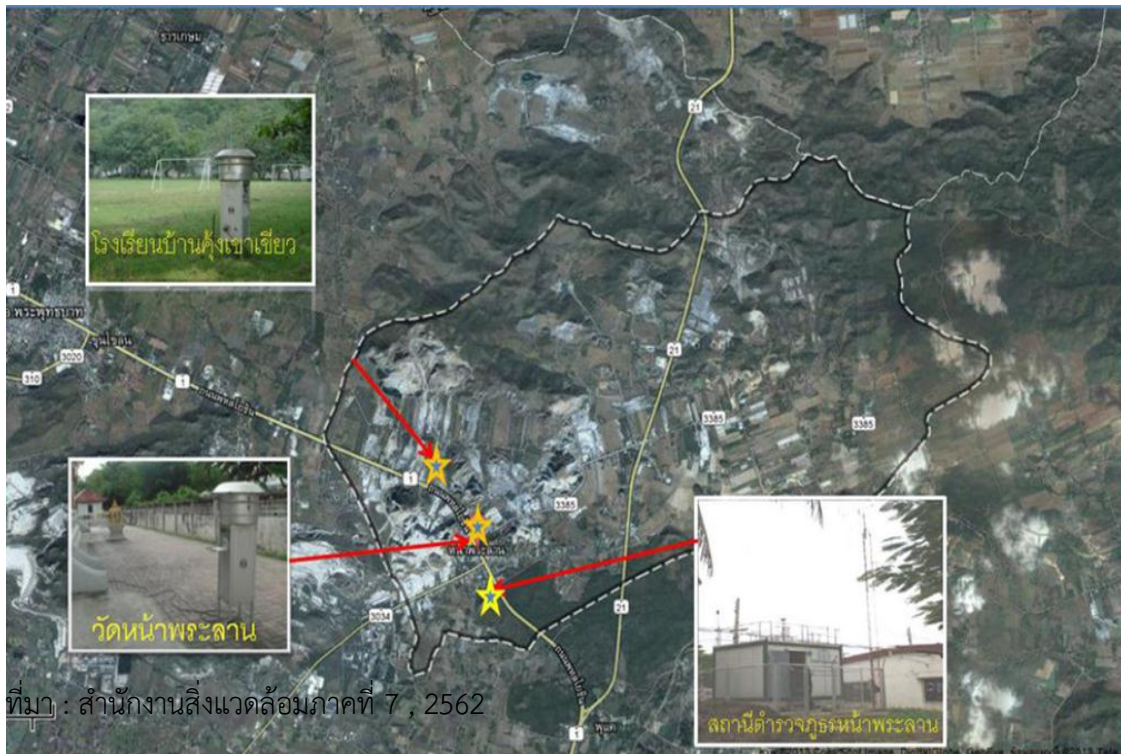
บทที่ 3

สถานการณ์และการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง

สถานการณ์ฝุ่นละออง

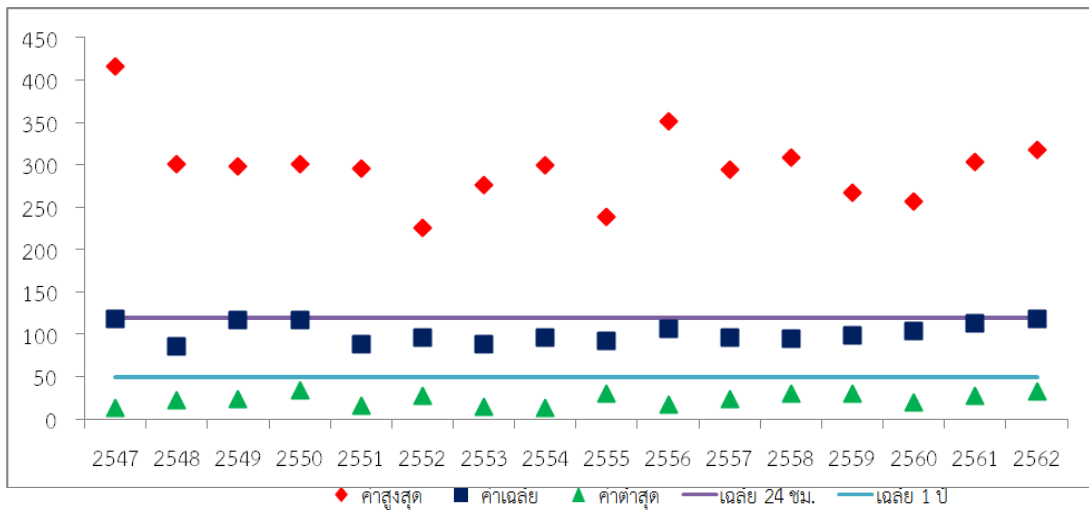
การติดตามตรวจสอบการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน มีการดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ 1. การติดตามตรวจสอบด้วยเครื่องตรวจวัดอัตโนมัติของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ประกอบด้วยพารามิเตอร์ PM₁₀, PM_{2.5}, O₃, CO, NO₂ และ CO₂ รวมถึงดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI) โดยสามารถดูข้อมูลแบบ Real time รายชั่วโมง และย้อนหลังได้ทางเว็บไซต์ air4thai.pcd.go.th และ 2. การติดตามตรวจสอบเฉพาะบริเวณ ด้วยเครื่องตรวจสอบคุณภาพอากาศชนิดเคลื่อนที่ (High Volume Air Sampler) ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี ในบริเวณชุมชนพารามิเตอร์ PM₁₀ จำนวน 2 สถานี คือ โรงเรียนบ้านคิ่งเขาเขียว และวัดหน้าพระลาน

แผนภาพที่ 3 – 1 แผนที่แสดงจุดที่ตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน

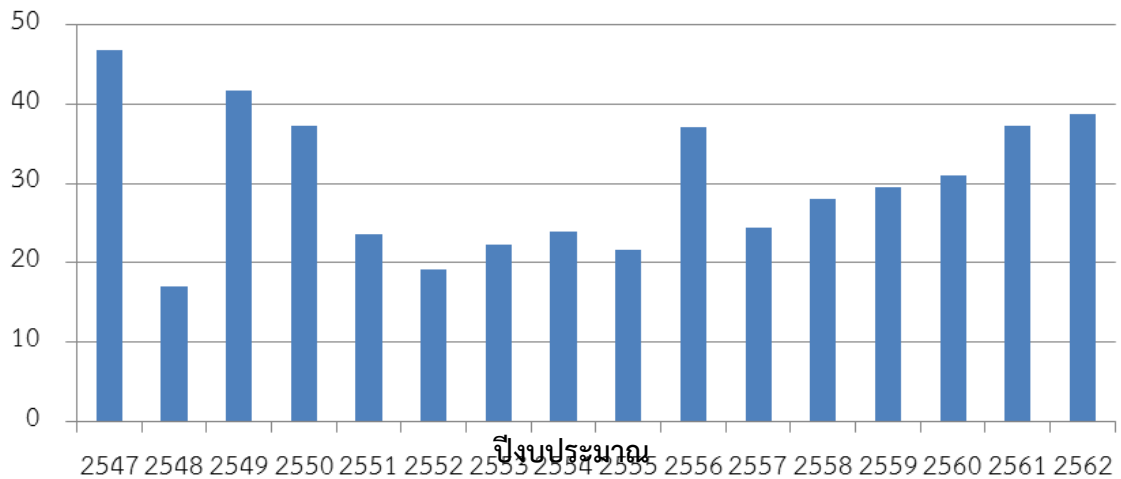
แผนภาพที่ 3 – 2 ผลการตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 - 2562

ค่าความเข้มข้น (ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)

มาตรฐานเฉลี่ย 24 ชั่วโมง = 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
 มาตรฐานเฉลี่ย 1 ปี = 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

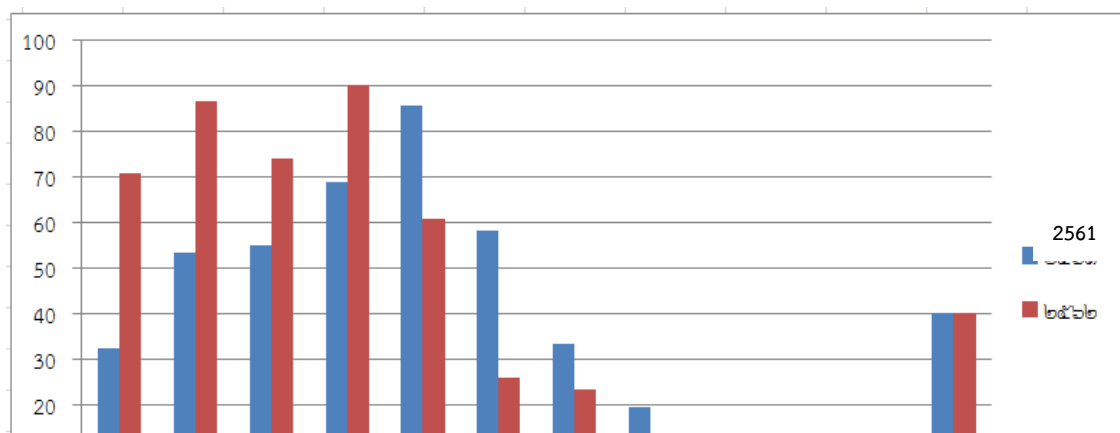
จำนวนวันที่เกินค่ามาตรฐาน (ร้อยละ)

ที่มา : <http://aqmthai.com> , 2562

แผนภาพที่ 3 – 3 กราฟเปรียบเทียบร้อยละของจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง เกินมาตรฐาน ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ระหว่างปีงบประมาณ 2561 กับ ปีงบประมาณ 2562

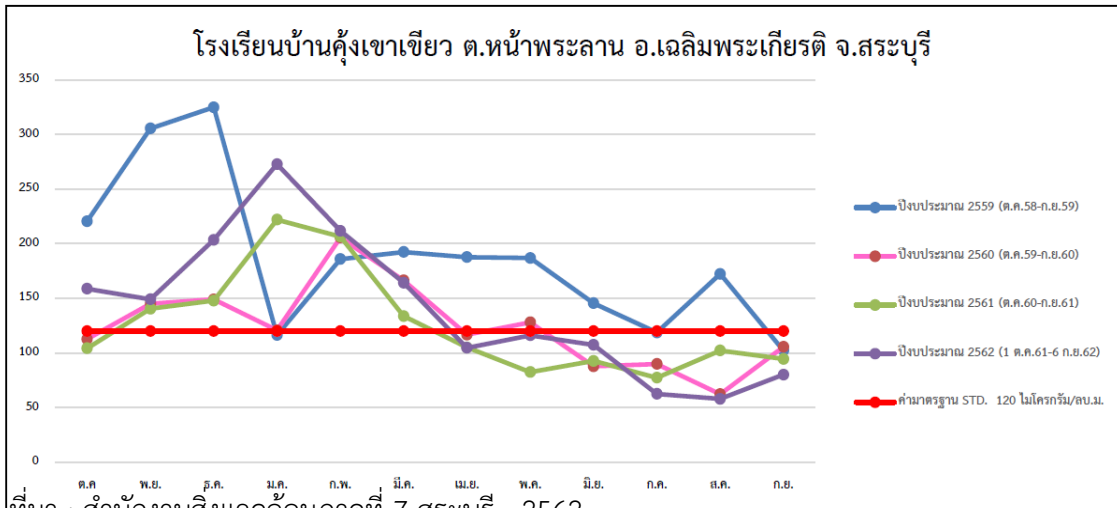
จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน (ร้อยละ)

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี , 2562

แผนภาพที่ 3 – 6 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายเดือนของปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562 ณ โรงเรียนบ้านคู้งเขาเขียว อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ค่าความเข้มข้น (ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี , 2562

ตารางที่ 3 - 1 แสดงแนวโน้มการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน ปีงบประมาณ 2547 - 2562

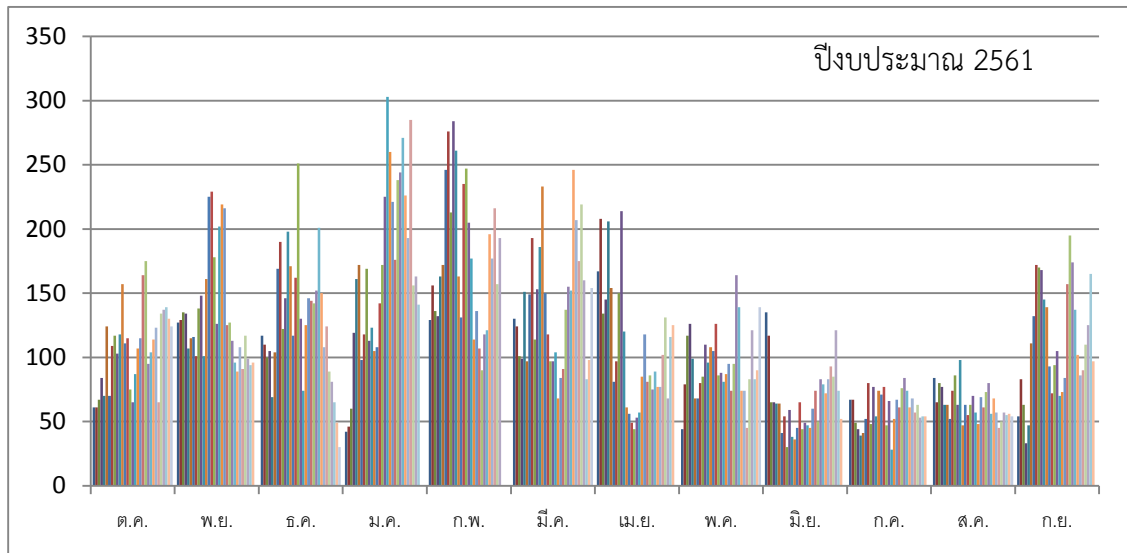
ปีงบประมาณ	จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน (วัน)	ค่าเฉลี่ยรายปี (ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)
2547	160	118.58
2548	56	85.53
2549	148	116.88
2550	125	116.36
2551	89	87.7
2552	66	96.49
2553	86	88.08
2554	90	95.94
2555	80	92.42
2556	128	106.89

2557	87	96.17
2558	99	95.11
2559	100	98.81
2560	113	103.62
2561	135	112.52
2562	145	118.35

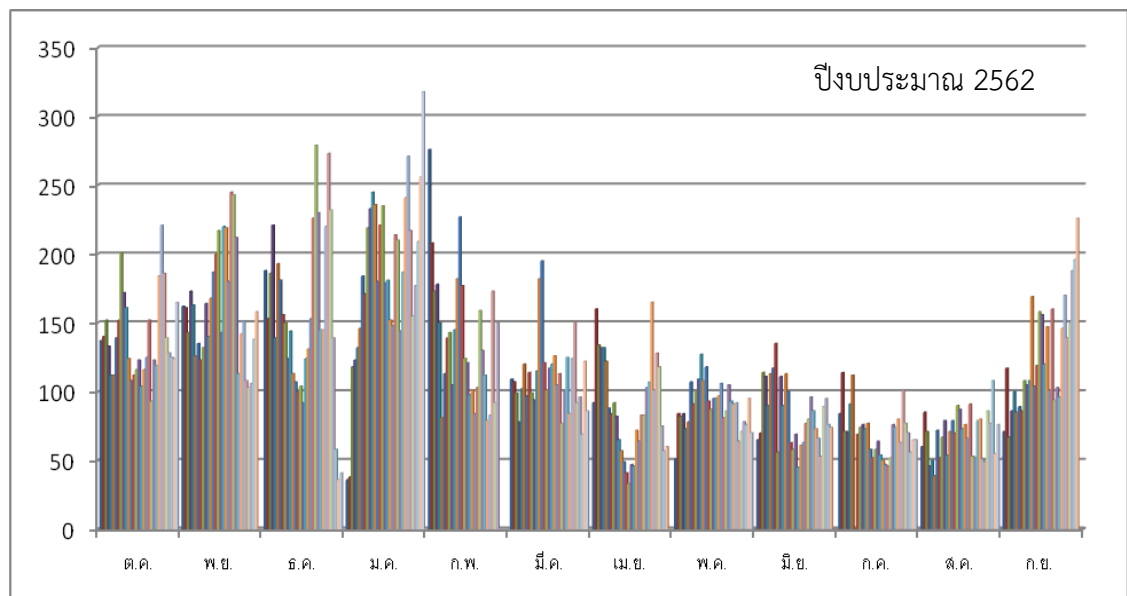
ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2563

แผนภาพที่ 3 – 7 ผลการตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เฉลี่ย 24 ชั่วโมง
ณ สถานีตรวจวัดอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน
ปีงบประมาณ 2561- 2562

ค่าความเข้มข้น (ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)

ค่าความเข้มข้น (ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2563

สถานการณ์ในปัจจุบัน นับตั้งแต่มีการประกาศให้ตำบลหน้าพระลานเป็นเขตควบคุมมลพิษ ในปี 2547 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชน ได้ร่วมกันดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยตลอด ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เฉลี่ย 24 ชั่วโมงตามเกณฑ์มาตรฐานต้องมีค่าไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร พบว่า ความรุนแรงของปัญหาฝุ่นละอองมีแนวโน้มลดลงจากแต่เดิม ในปีงบประมาณ 2539 ผลการตรวจวัด ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เฉลี่ย 24 ชั่วโมงในบรรยากาศมีค่าสูงสุดถึง 702 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในปีงบประมาณ 2547 มีค่าสูงสุด 416 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในปี 2562 มีค่าสูงสุด 318 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ค่าเฉลี่ยรายปีลดลงจากที่ในปีงบประมาณ 2547 มีค่าเฉลี่ย 118.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในปี 2562 มีค่าเฉลี่ย 118.3 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งยังคงสูงเกินมาตรฐานค่าเฉลี่ยรายปีที่กำหนดไว้ 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

ทั้งนี้ หากพิจารณาตามวงรอบการเกิดปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) ในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน จะมีความรุนแรงและมีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานติดต่อกันหลายวันในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคมของทุกปี เนื่องจากมีปัจจัยเสริมจากสภาพภูมิอากาศที่มีความแห้งแล้งและได้รับอิทธิพลของลมตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในปีงบประมาณ 2547 มีจำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน จำนวน 160 วัน ปีงบประมาณ 2561 มีจำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน จำนวน 135 วัน ปีงบประมาณ 2562 มีจำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน จำนวน 145 วัน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

เนื่องจากตำบลหน้าพระลาน เป็นแหล่งหินขนาดใหญ่ที่สำคัญและมีคุณภาพดี หินที่ผลิตได้ จะถูกส่งไปจำหน่ายให้กับอุตสาหกรรมก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 60 กิจกรรมระเบิดและย่อยหินบริเวณตำบลหน้าพระลาน มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นอย่างมาก แต่ก็ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสภาพแวดล้อมด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) ฟุ้งกระจายออกสู่บรรยากาศเกินกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตำบลหน้าพระลานมีเนื้อที่ทั้งหมด 66.74 ตารางกิโลเมตร หรือ 43,120 ไร่ ครอบคลุมเขตเทศบาลตำบลหน้าพระลาน และเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านเขาขาว	หมู่ที่ 2 บ้านเขางอบ
หมู่ที่ 3 บ้านคั้งเขาเขียว	หมู่ที่ 4 บ้านเขารวก
หมู่ที่ 5 บ้านเขายอดเอียง	หมู่ที่ 6 บ้านหนองจาน
หมู่ที่ 7 บ้านหน้าพระลาน	หมู่ที่ 8 บ้านเขาพลัดแอก
หมู่ที่ 9 บ้านหนองสามห้าง	หมู่ที่ 10 บ้านหนองโอง
หมู่ที่ 11 บ้านเขางอบ	หมู่ที่ 12 บ้านหนองสามห้างใต้

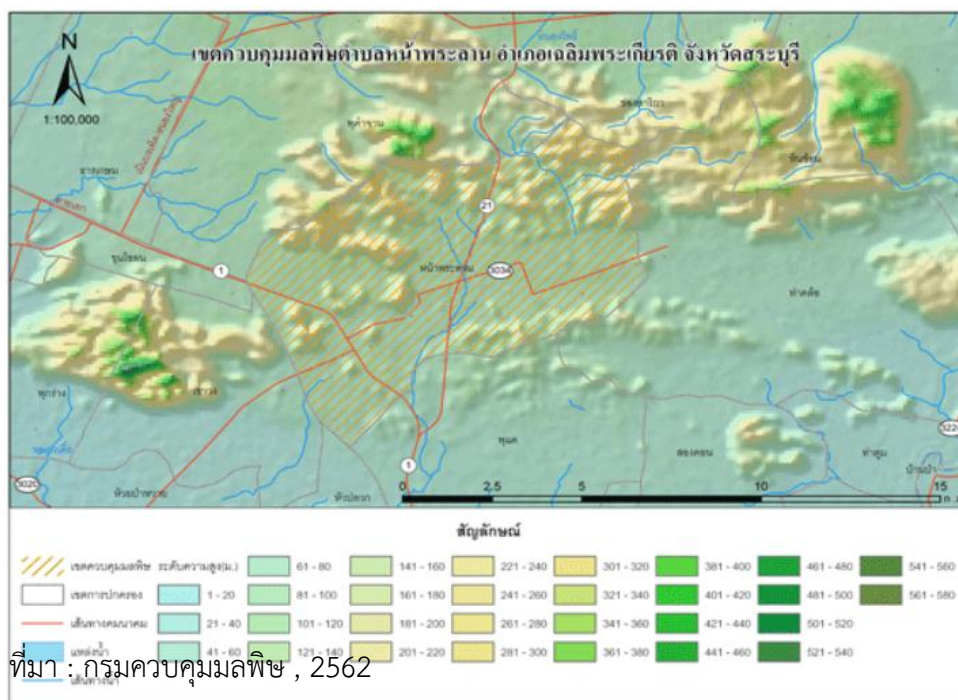
แบ่งเขตการปกครองท้องถิ่น เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. เขตเทศบาลตำบลหน้าพระลาน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 9.74 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,495 ไร่ อาณาเขตการปกครองครอบคลุมพื้นที่ ทั้งสิ้น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 (บางส่วน) หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 8

2. เขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 57 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 35,625 ไร่ อาณาเขตการปกครองครอบคลุมพื้นที่ทั้งสิ้น 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 3 (บางส่วน) หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 9 หมู่ที่ 10 หมู่ที่ 11 และ หมู่ที่ 12

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า พื้นที่ตำบลหน้าพระลานกว่าร้อยละ 50 เป็นภูเขา ได้แก่ เขาใหญ่ เขาอบ เขาพลัดแอก เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมระเบิดหิน เนื่องจากมีแร่ธาตุที่สำคัญหลายแห่ง เช่น หินอ่อน หินปูน หินลูกรัง และหินที่ใช้ในการก่อสร้าง สำหรับพื้นที่ราบส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยโรงงานอุตสาหกรรมและการพาณิชย์กรรมมีภูเขาเล็ก ๆ ที่เป็นแหล่งหินล้อมรอบสภาพเป็นแอ่งกระทะ การระบายอากาศเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนมีนาคม ของทุกปี มีสภาพอากาศปิด ความชื้นต่ำและมีความกดอากาศสูงยิ่งทำให้ปัญหาค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) เกินค่ามาตรฐานทวีความรุนแรงมากขึ้น

แผนภาพที่ 3 – 8 สภาพภูมิประเทศบริเวณเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน

การวิเคราะห์แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ

การวิเคราะห์แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ พบว่า แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน โดยแยกตามประเภทแหล่งกำเนิด ดังนี้ แหล่งกำเนิดที่แน่นอน (Point source) ได้แก่ เหมืองหิน โรงโม่บดย่อยหิน โรงแต่งแร่ โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ โรงงานปูนขาว และการขุดขนดินลูกรังในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง แหล่งกำเนิดฝุ่นแบบเส้น (Line source) ได้แก่ การเกิดฝุ่นจากถนนและการคมนาคมบรรทุกขนส่ง นอกจากนี้ยังมีแหล่งกำเนิดที่ไม่แน่นอน (Non-point source) ได้แก่ การเผาจากภาคการเกษตรกรรม

1. แหล่งกำเนิดที่แน่นอน (Point source) ประกอบด้วย 1. การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากเหมืองหิน มาจากการเปิดหน้าเหมือง การขุดเจาะเพื่อระเบิดหิน การระเบิดหิน และการบรรทุกขนส่งและลำเลียงหิน 2. การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากโรงโม่ บด ย่อยหินจากกระบวนการผลิตและการบรรทุกขนส่งหิน 3. การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากโรงแต่งแร่จากกระบวนการผลิต ยังเก็บแร่ที่บดย่อยแล้ว และการบรรทุกขนส่ง 4. การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากโรงงานผลิตปูนซีเมนต์จากกระบวนการผลิตและการบรรทุกขนส่ง 5. การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากโรงงานปูนขาวจากกระบวนการผลิตและการบรรทุกขนส่ง 6. การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากการขุดดินลูกรังจากการเปิดหน้าดิน การขุดตัดดิน และการบรรทุกขนส่ง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การประกอบการเหมืองหิน ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองตั้งแต่การเปิดหน้าเหมืองการขุดเจาะเพื่อระเบิดหิน การระเบิดหิน การบรรทุกขนส่งและลำเลียงหินลงจากเหมือง โดยในการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง มีมาตรการที่สำคัญได้แก่ การตรวจสอบควบคุมการใช้น้ำฉีดพรมเส้นทางลำเลียงหินจากเหมืองให้เส้นทางขนส่งเปียกชุ่มตลอดเวลาที่มีการขนส่งหิน เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง การบำรุงรักษาและเสริมการเจริญเติบโตของต้นไม้ตามแนวขอบประทานบัตรและขอบเส้นทางขนส่งหินจากเหมือง โดยใช้น้ำฉีดรดเพื่อเพิ่มความชื้นให้กับดินในช่วงฤดูแล้ง การตรวจสอบ ควบคุม ระบบดูดฝุ่นจากการขุดเจาะระเบิดหิน ให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการตรวจสอบควบคุมการปิดคลุมผ้าใบในการขนส่งหินลงจากเหมืองที่ต้องผ่านเส้นทางสาธารณะ

แผนภาพที่ 3 - 9 การขุดเจาะเพื่อระเบิดหิน

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

1.2 การประกอบการโรงโม่ บด ย่อยหิน ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองตั้งแต่กระบวนการผลิต การโม่ บด หินใหญ่ สายพานลำเลียง การโม่ บด หินเล็ก การโปรยกอง การบรรทุกขนส่งหิน การบรรทุกหิน การลำเลียงหินสู่ปากโม่ การขนส่งหินสู่ตลาด และเส้นทางขนส่งภายในโรงโม่ บด ย่อยหิน ซึ่งโรงโม่ บด ย่อยหินที่ตั้งในพื้นที่ตำบลหน้าพระลานทุกโรงอยู่ในพื้นที่ชุมชน ในรัศมี 3 กิโลเมตร โดยในการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง มาตรการหลักในการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เรื่องให้โรงโม่ บด หรือย่อยหิน มีระบบป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ประกาศ ณ วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2548) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำระบบป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโรงโม่ บด หรือย่อยหิน โดยมีสาระสังเขป ดังนี้

1. โรงโม่หินต้องจัดทำเป็นระบบปิด
2. เส้นทางขนส่งลำเลียงหินภายในโรงโม่ บด หรือย่อยหิน ทั้งหมดต้องเป็นถนนลาดยาง หรือคอนกรีต
3. พื้นที่เก็บกองหินต้องเป็นลานคอนกรีต หรือหินบดอัดแน่น
4. มีระบบสเปรย์น้ำ หรือการฉีดพรมน้ำบริเวณลานเก็บกองหินและตามเส้นทางขนส่งลำเลียง
5. มีระบบลานล้างล้อรถบรรทุกที่มีประสิทธิภาพและทำการล้างล้อรถบรรทุกหินก่อนออกนอกโรงโม่

บด หรือย่อยหิน 6. มีรางระบายน้ำ และมีที่ดักตะกอนฝุ่นในพื้นที่ต่าง ๆ 7. จัดทำแนวกำแพงทับ หรือตาข่ายดักฝุ่น หรือแนวคันดิน และแนวต้นไม้ทรงสูงหนาแน่นที่ปิดกั้นทิศทางลมและเสียง ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ 8. ผู้ประกอบกิจการโรงโม่ บด หรือย่อยหินจะต้องเอาใจใส่ดูแล บำรุงรักษาอาคารและอุปกรณ์ป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม 9. พนักงานและบุคคลที่เข้าไปในเขต โรงโม่หินต้องใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล 10. รถบรรทุกที่ขนหินออกจากโรงโม่ บด หรือย่อยหิน ต้องอยู่ในสภาพที่ดีไม่มีรอยรั่วให้หินร่วงหล่น และมีผ้าใบปิดคลุมมิดชิด

แผนภาพที่ 3 – 10 การประกอบการโรงโม่ บด หรือย่อยหิน

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

1.3 การประกอบการโรงแต่งแร่ ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองตั้งแต่ กระบวนการผลิต การโม่ บด หินใหญ่ สายพานลำเลียง การโม่หินละเอียด ยิ่งเก็บแร่ที่บดย่อย การบรรทุกขนส่ง การบรรทุกแร่ การลำเลียงหินสู่ปากโม่ การขนส่งแร่สู่ตลาด และเส้นทางขนส่ง ภายในโรงแต่งแร่โดยในการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง มีมาตรการที่สำคัญได้แก่ การตรวจสอบ การทำงานของระบบสเปรย์น้ำให้ใช้งานได้สมบูรณ์ เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในทุกจุด ได้แก่ ปากโม่หินใหญ่ ปากโม่หินละเอียด ก่อนดำเนินการโม่ บด ย่อยหิน เป็นประจำทุกวัน การตรวจสอบ ดูแลระบบบำบัดอากาศเสีย (bag filter) โดยมีการเปลี่ยนถุงกรองตามรอบอายุการใช้งาน หรือหากพบ การฉีกขาดก็เปลี่ยนโดยทันที เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองให้มีประสิทธิภาพ การตรวจสอบ ผนังอาคารโรงเรือนปิดคลุมโรงแต่งแร่ ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์หากพบการชำรุดเสียหายให้ซ่อมแซม ในทันทีก่อนดำเนินการแต่งแร่เป็นประจำทุกวัน การเก็บกวาดกำจัดฝุ่นละอองไม่ให้มีการตกสะสม ภายนอกอาคารโรงแต่งแร่ เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง การตรวจสอบควบคุมการใช้ระบบ ล้างล้อกับรถบรรทุกทุกคันให้มีการล้างล้ออย่างสะอาด ไม่มีดินโคลนติดล้อก่อนออกจากสถานประกอบการ และการตรวจสอบควบคุมการใช้น้ำฉีดพรมเส้นทางขนส่งภายในให้เปียกชุ่มตลอดเวลาที่มีการขนส่ง เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง

แผนภาพที่ 3 – 11 การประกอบการโรงแต่งแร่

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

1.4 การประกอบการโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ตั้งแต่กระบวนการผลิต การไม่ บด หินใหญ่ สายพานลำเลียง การเผาผลผลิตปูนซีเมนต์ การบรรทุกขนส่ง การลำเลียงหินสู่ปากโม่ การขนส่งปูนซีเมนต์ และเส้นทางขนส่งภายในโรงงาน โดยในการควบคุม การฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง มีมาตรการที่สำคัญได้แก่ การตรวจสอบผนังอาคารโรงเรือนปิดคลุมโรงงาน ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์หากพบการชำรุดเสียหายให้ซ่อมแซมในทันทีก่อนดำเนินการเป็นประจำทุกวัน การตรวจสอบ ควบคุมการ trip ของระบบบำบัดอากาศเสีย การกำหนดเวลาในการทำ Soot Blow ที่เหมาะสมเพื่อลดการระคายฝุ่นละอองสู่บรรยากาศ (ควรหลีกเลี่ยงช่วงเวลากลางคืน) การเก็บกวาด กำจัดฝุ่นละอองไม่ให้เกิดการตกสะสมภายนอกอาคาร เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง การตรวจสอบควบคุมการใช้ระบบล้างล้อกับรถบรรทุกทุกคันให้มีการล้างล้ออย่างสะอาด ไม่มีดินโคลน ติดล้อก่อนออกจากสถานประกอบการ และตรวจสอบควบคุมการปิดคลุมผ้าใบอย่างเคร่งครัดทุกครั้ง ที่มีบรรทุกออกสู่ถนนสาธารณะ เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง

แผนภาพที่ 3 – 12 การประกอบการโรงงานผลิตปูนซีเมนต์

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

1.5 การประกอบการโรงงานปูนขาว ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองตั้งแต่ กระบวนการผลิต การไม่ บด หินใหญ่ สายพานลำเลียง การเผาผลผลิตปูนขาว การบรรทุกขนส่ง การลำเลียงหินสู่ปากโม่ การขนส่งปูนขาว และเส้นทางขนส่งภายในโรงงาน โดยในการควบคุมการฟุ้งกระจาย ของฝุ่นละออง มีมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การตรวจสอบการทำงานของระบบสเปรย์น้ำให้ใช้งานได้สมบูรณ์ เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในทุกจุด เป็นประจำทุกวัน การตรวจสอบดูแลระบบบำบัด อากาศเสีย (bag filter) โดยมีการเปลี่ยนถุงกรองตามรอบอายุการใช้งาน หรือหากพบการฉีกขาดก็เปลี่ยน โดยทันที เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองให้มีประสิทธิภาพ การตรวจสอบผนังอาคารโรงเรือน ปิดคลุมโรงปูนขาวให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์หากพบการชำรุดเสียหายให้ซ่อมแซมในทันทีก่อนดำเนินการ เป็นประจำทุกวัน การเก็บกวาดกำจัดฝุ่นละอองไม่ให้เกิดการตกสะสมภายนอกอาคาร เพื่อควบคุม การฟุ้งกระจายของฝุ่น การตรวจสอบควบคุมการใช้ระบบล้างล้อกับรถบรรทุกทุกคันให้มีการล้างล้ออย่างสะอาด ไม่มีดินโคลนติดล้อก่อนออกจากสถานประกอบการ การตรวจสอบควบคุมการใช้น้ำฉีดพรมเส้นทางขนส่ง

แผนภาพที่ 3 – 13 การประกอบการโรงงานปูนขาว

ภายในให้เปียกชุ่มตลอดเวลาที่มีการขนส่ง เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง และการบำรุงรักษา และเสริมการเจริญเติบโตของต้นไม้รอบสถานประกอบการ โดยใช้น้ำฉีดรดเพื่อเพิ่มความชื้นให้กับดินในช่วงฤดูแล้ง

ที่มา : : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

1.6 การประกอบการขุดขนดินลูกรัง ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ตั้งแต่การเปิดหน้าดิน การขุดตักดิน และการบรรทุกขนส่ง โดยในการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง มีมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การตรวจสอบควบคุมฝุ่นละอองจากการขุดตักดินลูกรังขึ้นรถบรรทุก การตรวจสอบควบคุมการใช้น้ำฉีดพรมเส้นทางลำเลียงดินให้เส้นทางขนส่งเปียกชุ่มตลอดเวลาที่มีการขนส่ง เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง การบำรุงรักษาและเสริมการเจริญเติบโตของต้นไม้ตามแนวขอบเส้นทางขนส่งหินจากบ่อดินลูกรัง โดยใช้น้ำฉีดรดเพื่อเพิ่มความชื้นให้กับดินในช่วงฤดูแล้ง และการตรวจสอบควบคุมการปิดคลุมผ้าใบอย่างเคร่งครัดทุกครั้งที่มีการขนดินออกสู่ถนนสาธารณะ เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง

แผนภาพที่ 3 – 14 การประกอบการขุดขนดินลูกรัง

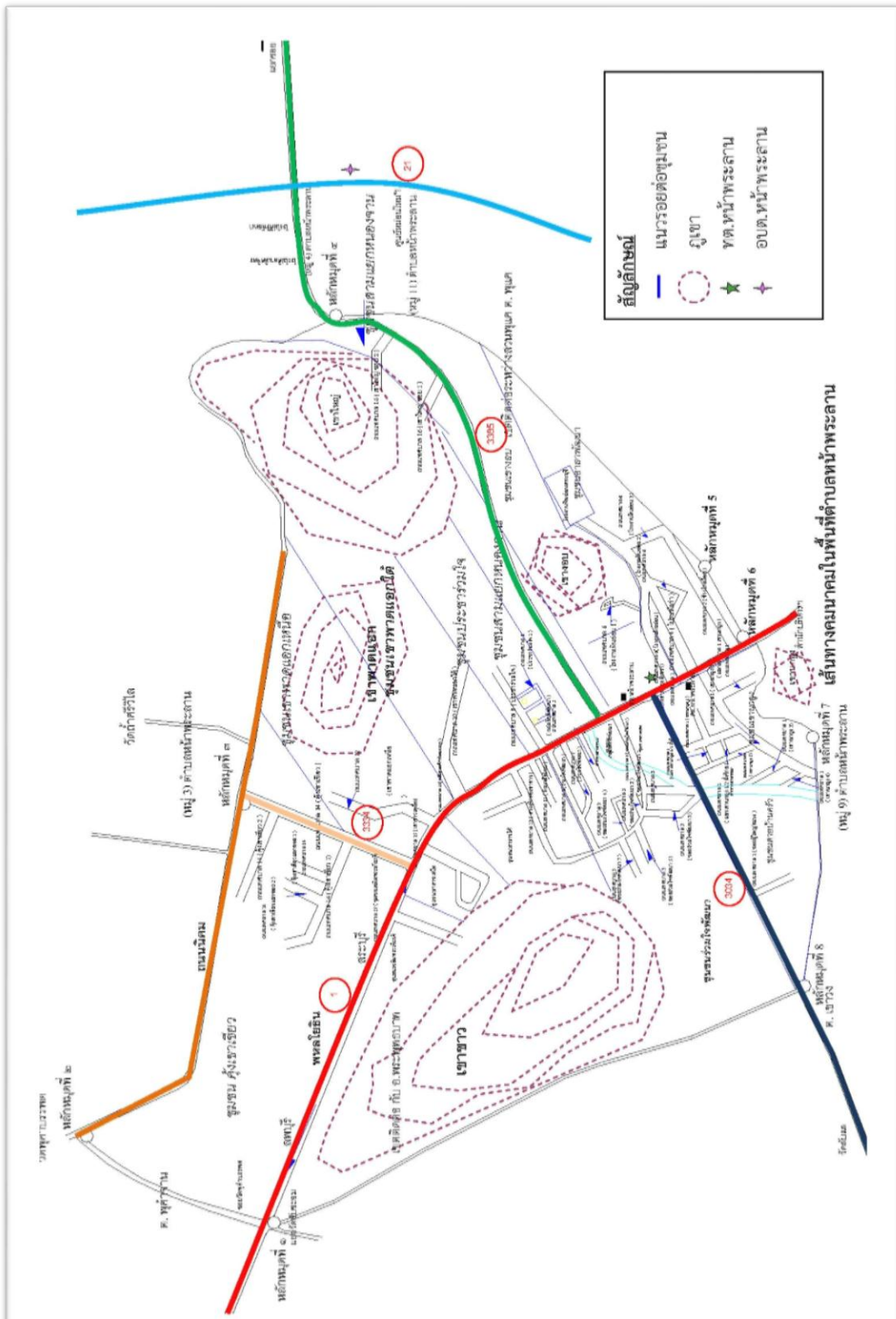
ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

2. แหล่งกำเนิดฝุ่นละอองแบบเส้น (Line source) เส้นทางคมนาคมขนส่งสายหลัก สายรอง ในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน ประกอบด้วย 2.1 ทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน 2.2 ทางหลวงหมายเลข 21 ถนนพุแค – เพชรบูรณ์ 2.3 ทางหลวงหมายเลข 3385 ถนนหน้าพระลาน – หนองจางน 2.4 ทางหลวงหมายเลข 3034 ถนนหน้าพระลาน – บ้านครัว 2.5 ถนนเทศบาล 14 (คิ่งเขาเขียว) และ 2.6 ถนนนิคม (เส้นตัดถนนเทศบาล 14) ซึ่งการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากแหล่งนี้

มาจากสภาพถนนทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ถนนท้องถิ่น และการสะสมของฝุ่นละออง จาก
๔ ศ ๒ ห น
ตกลงมาจากการบรรทุก และเศษดินที่ติดล้อรถ

โดยในการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง มีมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุง
ซ่อมแซมสภาพถนนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ประกอบการกรณีเป็นเส้นทางภายในของการประกอบการนั้น ๆ
แขวงทางหลวงและแขวงทางหลวงชนบทกรณีที่เป็นทางหลวงแผ่นดิน รวมทั้งถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเก็บกวาดทำความสะอาดฝุ่นละอองที่ตกสะสมอยู่บนเส้นทางขนส่ง
และการปิดคลุมผ้าใบรถบรรทุกก่อนออกจากสถานประกอบการ

ภาพที่ 3 - 15 แสดงเส้นทางคมนาคมในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน

มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

การวิเคราะห์การบริหารจัดการ

1. การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

การกำหนดกรอบในการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน โดยใช้ 4 M+I ได้แก่

M1 = MAN การบริหารทรัพยากรมนุษย์

M2 = MONEY การบริหารจัดการงบประมาณ

M3 = MATERIAL เครื่องมือและอุปกรณ์

M4 = MANAGEMENT การบริหารจัดการ

I = INTEGRATION การบูรณาการ

1. M1 = MAN ทรัพยากรมนุษย์

ทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายกระจายของฝุ่นละอองจากกิจการกลุ่มเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่

1.1 ผู้ประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินที่ก่อให้เกิดมลพิษต้องมีความตระหนักและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเข้าใจในหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP) ในการรับผิดชอบต่อส่วนรวม และปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

1.2 หน่วยงานภาครัฐ ทั้ง 3 ระดับ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ต้องควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด เพื่อป้องกันและลดปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้

1.3 ภาคประชาชน ต้องให้ความร่วมมือในการร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังด้านมลพิษ การรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและอื่น ๆ

2. M2 = MONEY การบริหารจัดการงบประมาณ

การป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่ผ่านมา ขับเคลื่อนโดยกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ แต่ขาดงบประมาณที่จะดำเนินการตามแผนฯ ในแต่ละปี เนื่องจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่สามารถจัดสรรงบประมาณได้ทั่วถึง โดยที่ผ่านมาจะมีการดำเนินงานโดยใช้งบประมาณของแต่ละส่วนราชการ และท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขปัญหาตามศักยภาพ ซึ่งไม่เพียงพอในแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ปฏิเสธไม่ได้เลยว่างบประมาณมีความจำเป็นอย่างมากในการแก้ไขปัญหา แต่เนื่องจากรัฐบาลมีงบประมาณจำกัด จำเป็นต้องการบริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่จำกัดให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ ต้องจัดสรรงบประมาณ เพื่อการป้องกันและเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในเขตควบคุมมลพิษหน้าพระลานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงงบประมาณในการลงทุนในการปรับปรุงระบบสาธารณสุขปภคที่ชำรุด เพื่อรองรับสภาพการจราจร

ของอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน และการวางแผนงบประมาณในการป้องกันปัญหาในช่วงวิกฤติปัญหาฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน ซึ่งในส่วนนี้ควรต้องมีการพิจารณาให้สามารถนำเงินกองทุนเฝ้าระวังสุขภาพสำหรับโครงการเหมืองแร่ และกองทุนพัฒนาหมู่บ้านรอบพื้นที่เหมืองแร่ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้

3. M3 = MATERIAL เครื่องมือและอุปกรณ์

ปัจจุบันสถานีเฝ้าระวังคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ มีเพียง 1 สถานี ซึ่งจะทำให้ทราบคุณภาพอากาศเฉลี่ย 24 ชั่วโมง แต่ยังไม่สามารถบ่งชี้สาเหตุว่าเกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษจากแหล่งใด การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ระบบเครื่องมือในการเฝ้าระวังแบบเชิงประจักษ์ เช่น ระบบกล้อง CCTV ที่สามารถบันทึกภาพเหตุการณ์การปล่อยมลพิษของสถานประกอบการได้ครอบคลุมตลอดเวลา 24 ชั่วโมง การตรวจจับรถบรรทุกที่ไม่ปิดคลุมผ้าใบในการขนส่งและบรรทุกหินออกจากโรงโม่ บด ย่อย หิน การมีระบบบำบัดมลพิษกรณีฝุ่นละอองสะสมเกินมาตรฐานในเส้นทางขนส่ง ได้แก่ ระบบล้างล้อส่วนกลางที่มีประสิทธิภาพ การดูดฝุ่นสะสมที่ตกค้างในเส้นทางสาธารณะและถนนสายหลักด้วยรถดูดฝุ่นที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการควบคุมการบรรทุกเกินน้ำหนักที่กำหนด โดยการกำหนดให้มีตาชั่งรถบรรทุกส่วนกลาง ก่อนวิ่งออกสู่ถนนสาธารณะ เป็นต้น

4. M4 = MANAGEMENT การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความชัดเจนของนโยบายที่สอดคล้องกันในทุกระดับและมีการสั่งการให้ปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง กลไกในการบริหารจัดการที่ผ่านมา ขับเคลื่อนโดยคำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ 4/2560 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี มีผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี เป็นประธาน หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้เกี่ยวข้องร่วมเป็นอนุกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ซึ่งที่ผ่านมา มีการจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษฯ เป็นการบูรณาการแผนงานทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน มีการกำหนดให้มีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักและเจ้าภาพสนับสนุน โดยมีสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรีทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ ในการประสานรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะในการปฏิบัติและการติดตามประเมินผล นำข้อเสนอจากการติดตามมาประเมินและกำหนดเป็นมาตรการดำเนินการ รวมถึงมีการประเมินติดตามรายงานทุกขั้นตอน ตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ ยังมีความจำเป็นในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาในช่วงวิกฤติให้ทันต่อสถานการณ์ เช่น การลดกำลังการผลิตหรือการสั่งหยุดประกอบกิจการชั่วคราว เมื่อพบว่า ฝุ่นละอองมีค่าเกินมาตรฐานต่อเนื่อง 3 วัน รวมถึงการกำหนดมาตรการระยะยาว เพื่อสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหา

5. I = INTEGRATION การบูรณาการ

การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินจำเป็นต้องมีการบริหารงานการทำงานร่วมกันทั้งในระดับนโยบาย ระดับพื้นที่ โดยทุกภาคส่วนต้องมีฐานข้อมูลที่ต้องการและบูรณาการความร่วมมือกันในทุกด้าน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือ การลดและขจัดมลพิษอากาศให้ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน พบว่า ทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากกลุ่มเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมหิน ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่ ปัญหาด้านเงินงบประมาณมีไม่เพียงพอ

ต่อการแก้ไขปัญหาประสิทธิภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการบูรณาการความร่วมมือและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยี เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย ในส่วนของปัจจัยภายนอกนั้น พบว่า ด้านนโยบายและการเมืองมีความชัดเจน ส่งผลทางด้านบวกต่อการแก้ไขปัญหา ปัจจัยการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การก่อสร้างเมกะโปรเจกต์ ด้านคมนาคม ทำให้มีความต้องการใช้หินก่อสร้างและปูนซีเมนต์เพิ่มขึ้น ผนวกกับการขาดเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ที่ทันสมัย ที่ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ นอกจากนี้ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวน ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมาย

2. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

การกำหนดกรอบในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ใช้ PESTEL Analysis ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์แนวโน้มของปัญหาและผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการในอนาคต ประกอบด้วย ปัจจัยทางนโยบายและการเมือง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม และปัจจัยทางข้อกำหนดต่าง ๆ ในการจัดการปัญหา การฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง จากกิจการกลุ่มเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน

2.1 P – Policy ปัจจัยทางนโยบายและการเมือง

ปัจจัยทางนโยบายและการเมืองเป็นปัจจัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพของรัฐบาลและนโยบายของรัฐในช่วงเวลานั้น ๆ โดยปัจจัยทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการมลพิษ ที่จะนำมาวิเคราะห์มีหลายประการ ดังนี้

2.1.1 นโยบายของรัฐบาล (แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562) นโยบายหลัก 12 ด้าน โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ ดังนี้

1. แก้ไขปัญหาก็าชเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ และปลอดฝุ่นละออง

ขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน กำหนดมาตรฐานควบคุมการเผาพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูก ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และสร้างความรู้ ความเข้าใจของประชาชน ในการรับมือการปรับตัวเพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2. พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

3. นโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำ และปลอดฝุ่นละอองขนาด 2.5 ไมครอน รวมถึงการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบด้านบวกในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากกลุ่มเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน

2.1.2 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูการป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ การนำเครื่องมือและกลไกทางเศรษฐศาสตร์

มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด เช่น การจัดเก็บภาษีการปล่อยมลพิษ การเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อมลพิษสูง การเรียกเก็บเงินค่ามัดจำ คืนเงิน บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และส่งเสริมหลักการ 3Rs (Reduce, Recycle, Reuse) ให้นำมาประยุกต์และปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม จากแผนดังกล่าวมีผลกระทบต่อด้านการแก้ไขปัญหามลพิษจากการประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน ทำให้ผู้ประกอบการเพิ่มความระมัดระวังและปรับปรุงกระบวนการผลิต ตลอดจนแสวงหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้

2.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ทรัพยากรธรรมชาติ ได้ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องและเกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรมากขึ้น ส่งผลให้พื้นที่ป่าไม้ลดลง แต่มลพิษด้านอากาศเพิ่มขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศในการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สามารถรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร ระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม โดยมุ่งขับเคลื่อนประเทศเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีการบริหารจัดการน้ำที่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน ดังนั้น จึงถือได้ว่าการวางยุทธศาสตร์ของประเทศในการสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อด้านการแก้ไขปัญหามลพิษ

2.2 E - Economical : ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

จากรายงานในบทความศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB EIC) โดย ดร.สุปรีย์ ศรีสำราญ และ คุณกณิศ อ่ำสกุล ระบุว่า การขยายตัวของมูลค่าก่อสร้างส่งผลบวกโดยตรงต่อผู้ประกอบการที่อยู่ใน value chain ของอุตสาหกรรมก่อสร้าง ได้แก่ ที่ปรึกษาทางด้านวิศวกรรมก่อสร้าง ผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้รับเหมาช่วงที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้าง เช่น งานฐานราก งานก่อสร้างงานตงค่างภายใน และผู้ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการควรเตรียมทรัพยากรให้พร้อมสำหรับงานเหล่านี้ มูลค่าการก่อสร้างภาครัฐของไทยมีแนวโน้มเติบโตราว 9% เทียบปีต่อปี ขึ้นมาอยู่ในระดับ 8.15 แสนล้านบาทในปี 2562 โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลักจากการขยายตัวของโครงการก่อสร้างทั่วไป และโครงการเมกะโปรเจกต์ด้านคมนาคม ในส่วนการก่อสร้างโครงการทั่วไป เช่น การก่อสร้างและบำรุงรักษาถนน ระบบน้ำและสิ่งปลูกสร้างของหน่วยงานภาครัฐ มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องสะท้อนจากการปรับเพิ่มขึ้นของงบประมาณการลงทุนของหน่วยงานราชการหลักในปี 2562 ได้แก่ กรมทางหลวงมีการเติบโต 13% มาอยู่ที่ 1.13 แสนล้านบาท กรมชลประทานมีการเติบโตราว 31% มาอยู่ที่ 5.9 หมื่นล้านบาท และกรมทางหลวงชนบทมีการเติบโตราว 1% มาอยู่ที่ 4.5 หมื่นล้านบาท ขณะที่งบประมาณการลงทุนของกรมโยธาธิการและผังเมืองหดตัวเล็กน้อยราว 2% มาอยู่ที่ 2.4 หมื่นล้านบาท ทั้งนี้การเบิกจ่ายงบประมาณการลงทุนในไตรมาสแรกของปี 2562 สามารถเบิกจ่ายได้ 12.8% ซึ่งอยู่ในกรอบค่าเฉลี่ยของการเบิกจ่ายงบประมาณในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาที่ 9.3% – 19.7% ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจดังกล่าว จึงบ่งชี้ให้เห็นความสอดคล้องของอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งความต้องการใช้หินก่อสร้างและปูนซีเมนต์เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อด้านการแก้ไขปัญหามลพิษ

2.3 S – Sociological : ปัจจัยทางสภาพสังคม

พบว่า ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นเมืองสังคมสูงวัย (Ageing Society) แต่ยังคงมีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัย สถานการณ์ความยากจนมีแนวโน้มลดลง แต่ความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ปัจจัยทางสภาพสังคมเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการขยายพื้นที่ทำกิน และที่อยู่อาศัยรุกกล้าเข้าไปในเขตป่า เผาทำลายต้นไม้เพื่อต้องการที่ดิน หรือการเผาเพื่อเตรียมพื้นที่ ในการเพาะปลูก ส่งผลให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก จึงจำเป็นต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักว่าปัญหาที่เกิดขึ้นทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไข และได้รับประโยชน์จากการที่ปัญหา ได้รับการแก้ไขให้หมดไป หรือผ่อนคลายลง

2.4 T – Technological : ปัจจัยทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ

โลกปัจจุบันนี้มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เร็วมาก ทั้งด้านการสื่อสารและการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางธรณีวิทยา การสำรวจปริมาณแร่

เพื่อการก่อสร้างและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง การรู้จักคิดค้นหรือเลือกนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ จะทำให้ทราบข้อมูลจริงของพื้นที่สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างเที่ยงตรง รวมถึงการนำมาใช้ ในการเฝ้าระวังและวางแผนบริหารจัดการได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส ซึ่งหน่วยงานที่มีการดำเนินการในเรื่องนี้ มีหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิศาสตร์สารสนเทศ (องค์การมหาชน) (GISTDA) คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรมแผนที่ทหารกระทรวงกลาโหม เป็นต้น

2.5 E – Environmental : ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม

อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่สำคัญของประเทศไทย เป็นการนำทรัพยากรภายในประเทศมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สร้างความมั่นคง ด้านวัตถุดิบสำหรับภาคอุตสาหกรรม เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่แรงงาน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ ให้ประเทศจากการส่งออกแร่เป็นสินค้า การทำเหมืองแร่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ โดยคำนึงถึง ความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์แร่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม สภาพปัจจัยแวดล้อมทางด้านภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย ระเบียบข้อปฏิบัติ และเงื่อนไขต่าง ๆ ล้วนส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองทั้งสิ้น

2.6 L – Legal : ปัจจัยทางข้อกฎหมายต่าง ๆ

การระเบิดและย่อยหินแต่เดิมเป็นการขออนุญาตระเบิดและย่อยหิน ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ขาดการควบคุมดูแลตามหลักวิชาการทรัพยากรธรณี หลักวิศวกรรม และสิ่งแวดล้อม ทำให้มีความจำกัดทางด้านการออกแบบและการดำเนินการผลิตหินให้เหมาะสม ในทางวิศวกรรม ขาดแผนการจัดการ การนำหินไปใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสมกับการดำเนินการ ซึ่งต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2538 เห็นชอบให้เปลี่ยนแปลงการระเบิดและย่อยหิน ตามมาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ไปเป็นการทำเหมืองหินโดยใช้เทคโนโลยีภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และมีการออกกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อควบคุมกำกับให้การประกอบกิจการ เป็นไปอย่างยั่งยืน เกิดความสมดุลระหว่าง สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวน ปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป

และเนื่องมาจากพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 ที่ประกาศใช้มาเป็นเวลานาน ทำให้การบริหารจัดการแร่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน การกำกับดูแลไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของเหมืองแต่ละขนาด ขั้นตอนการขออนุญาตมีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ทำให้เกิดความล่าช้า การจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพยากรแร่กลับคืนสู่ท้องถิ่น ชุมชน การดูแลผลกระทบต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม แล ะ ก าร เ ย ีย ว ุ ย ุ า ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองยังมีน้อยเกินไป การจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่อยู่ในระดับต่ำไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศเป็นไปอย่างมีระบบ และมีความคล่องตัวทั้งในเรื่องการกำหนดนโยบาย การพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการแร่ การกำกับดูแล และการจัดเก็บรายได้ของรัฐ ให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และรักษาสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จึงเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไข กฎหมายว่าด้วยแร่ ประกอบด้วย พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2510 และ พ.ร.บ.พิกัต อัตราค่าภาคหลวงแร่ พ.ศ. 2509 โดยนำหลักการของกฎหมายทั้งสองฉบับมาไว้ในฉบับเดียวกัน สำหรับเนื้อหาสาระสำคัญของ พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2560

สรุป

1. สภาพภูมิประเทศของตำบลหน้าพระลานล้อมรอบด้วยภูเขา พื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ ทำให้การกระจายตัวของฝุ่นละอองฟุ้งอยู่ในเขตตำบลหน้าพระลาน ประกอบกับในช่วงเดือนตุลาคม - เดือนมีนาคมของทุกปี จะมีปัจจัยเสริมจากสภาพภูมิอากาศที่มีความแห้งแล้ง และได้รับอิทธิพลของลมตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพอากาศปิด ความชื้นต่ำ ความกดอากาศสูง และระดับความสูงผสม (Mixing Height) ลดต่ำลง ยิ่งทำให้ปัญหาค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก เกินค่ามาตรฐานทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว
2. การประกาศเขตควบคุมมลพิษ ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีความครอบคลุมไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหา
3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสียมีเป็นจำนวนมาก การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังขาดเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนและไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
4. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องไม่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหา เช่น การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดทำรายงานผลปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ การบริหารจัดการกองทุนเฝ้าระวังสุขภาพสำหรับโครงการเหมืองแร่ การบริหารจัดการกองทุนพัฒนาหมู่บ้านรอบพื้นที่เหมืองแร่ เป็นต้น
5. ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การสร้างระบบล้างล้อรวม การเฝ้าระวังตรวจจับโดยใช้กล้อง CCTV การเชื่อมต่อระบบแจ้งเตือนแบบ Real Time เป็นต้น
6. ขาดมาตรการเสริมอื่น ๆ เช่น การเบี่ยงรถบรรทุกในช่วงวิกฤติ การปรับลดกำลังผลิตหยุดผลิต การสร้างทางเลี่ยงชุมชน การประเมินผลและติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เป็นต้น

บทที่ 4

การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าฝิ่น

1. การใช้กลไกของคณะกรรมการกำกับ ดูแล และติดตามการแก้ไขปัญหาค้าฝิ่น ผู้ละออง ในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

1.1 นับตั้งแต่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้รับการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ คณะกรรมการควบคุมมลพิษ ได้มีคำสั่งที่ 1/ 2548 ลงวันที่ 14 มกราคม 2548 แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล และติดตามการแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน โดยมีรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นประธาน ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษเป็นฝ่ายเลขานุการ ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ร่วมเป็นอนุกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีการประชุมกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละออง และกำกับดูแลติดตามประเมินการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นอย่างต่อเนื่อง

1.2 คณะกรรมการกำกับ ดูแล และติดตามการแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2552 เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2552 เห็นชอบการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบคณะกรรมการฯ โดยเปลี่ยนประธานเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี และเปลี่ยนฝ่ายเลขานุการ เป็นสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละอองในพื้นที่ที่มีความคล่องตัวและทันต่อสถานการณ์ ซึ่งจังหวัดสระบุรีได้มีการประชุมส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามการแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

2. การใช้กลไกของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละอองในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี

จังหวัดสระบุรีมีคำสั่ง ที่ 2008/2552 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2552 แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละอองในเขตควบคุมมลพิษ บริเวณตำบลหน้าพระลาน โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีเป็นประธาน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรีเป็นฝ่ายเลขานุการ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ร่วมเป็นกรรมการเพื่อบูรณาการและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นในบริเวณดังกล่าว ซึ่งการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละอองในเขตควบคุมมลพิษ บริเวณตำบลหน้าพระลานที่ผ่านมา มีการกำหนดแผนงาน/โครงการ มาตรการและแนวทาง การดำเนินงานในการป้องกัน

และแก้ไขปัญหาค้าฝิ่นผู้ละอองในเขตควบคุมมลพิษ บริเวณตำบลหน้าพระลาน โดยประสานความร่วมมือหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชนและประชาชน ในพื้นที่ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ มาตรการและแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดขึ้น รวมทั้งติดตามผลการดำเนินการ รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีทราบ และได้ดำเนินการจัดทำและดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ

ลดและขจัดมลพิษเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ในแต่ละปีงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

3. การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน ระยะ 5 ปี

กรมควบคุมมลพิษและจังหวัดสระบุรีได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน ระยะ 5 ปี มาตั้งแต่มีการประกาศให้ ตำบลหน้าพระลานเป็นเขตควบคุมมลพิษ โดยมีแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน 5 ปี ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2548 - 2552 แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน 5 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555 - 2559 และฉบับที่ 3 แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน 5 ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งมีการ นำแผนแม่บทการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเข้ามาบูรณาการร่วมด้วย

แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน 5 ปี ดังกล่าว เป็นแผนสำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาในระยะยาว ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 60 บัญญัติให้ เจ้าพนักงานในท้องที่ได้ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ในเขตควบคุมมลพิษเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อมประจำปี โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะส่งให้สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาในการสนับสนุนงบประมาณต่อไป

4. การจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบล หน้าพระลานประจำปี

การดำเนินการแก้ไขปัญหาของจังหวัดสระบุรีได้มีการดำเนินการโดยคณะกรรมการ กำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด สระบุรีเป็นประธานคณะกรรมการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชน เป็นอนุกรรมการ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรีเป็นฝ่ายเลขานุการ ซึ่งได้มีการจัดทำ แผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานรายปีมาอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปี โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการบูรณาการความร่วมมือของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย แผนงานหลัก ๆ ได้แก่

1. แผนการเฝ้าระวังเพื่อควบคุมการปล่อยทิ้งของเสีย
2. แผนการตรวจติดตาม (Monitor)
3. แผนงานวิจัย และพัฒนาวิชาการ
4. แผนการพัฒนาาระบบสาธารณสุขภาคพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิดมลพิษ
5. แผนการสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม
6. แผนงานการประชาสัมพันธ์ และการรับรู้ของภาคประชาชน และ
7. แผนงานติดตามและประเมินผล

5. การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการดำเนินการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5.1 การประสานส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการโรงโม่ บด ย่อยหิน โรงปูนซีเมนต์ และโรงแต่งแร่ ในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและบริเวณใกล้เคียง เข้าร่วมประชุม เตรียมการป้องกันแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

ได้มอบแนวทางและนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษ ดังนี้

1. ให้เทศบาลตำบลหน้าพระลาน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน และเทศบาลเมืองพระพุทธบาท เตรียมความพร้อมรถกวาดดูดฝุ่นที่ได้รับมอบโดยนำมาทดสอบให้สามารถใช้งานได้ทันที
2. ให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรีทำเรื่องขอยืมรถกวาดดูดฝุ่น และรถบรรทุกฝุ่นและเศษสวะจากกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 เพื่อนำมาใช้ปฏิบัติงานในพื้นที่ระหว่างรอการดำเนินงานตามระเบียบขั้นตอนการส่งมอบ
3. ให้ขยายพื้นที่ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองอย่างเข้มข้นออกไปจากเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน รัศมี 5 กิโลเมตร โดยใช้ที่ตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ บริเวณสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลานเป็นศูนย์กลาง และ
4. ให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรีจัดทำแผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษ โรงโม่ บด ย่อยหิน เหมืองหิน โรงแต่งแร่ โรงงานปูนซีเมนต์ โรงงานปูนขาว ในรัศมี 5 กิโลเมตร

แผนภาพที่ 4 – 1 การประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2561

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2561

5.2 การประชุมปรึกษาหารือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรีเป็นประธาน ซึ่งผู้แทนกรมควบคุมมลพิษได้บรรยายถึงสภาพปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง การตรวจวัดคุณภาพอากาศ ผลกระทบต่อสุขภาพ การพัฒนาอย่างยั่งยืน การประกอบกิจการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อสังคมชุมชน แนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักบูรณาการความร่วมมืออย่างจริงจัง จริงจังและต่อเนื่องของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมหินและผู้ประกอบการขนส่ง รวมถึงชุมชนในพื้นที่โดยรอบ นอกจากนี้ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน โดยที่ประชุมมีมติ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการจะดำเนินการตามคู่มือหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับการประกอบกิจการเหมืองหิน โรงโม่บดหรือย่อยหิน และโรงงานปูนขาว ที่กรมควบคุมมลพิษจัดทำขึ้นอย่างเคร่งครัด โดยได้มีการแจกคู่มือดังกล่าวให้ทุกสถานประกอบการ
2. เห็นชอบหลักการในการนำแผนการระบุดินของแต่ละสถานประกอบการมาพิจารณาปรับให้เหมาะสมในภาพรวมของพื้นที่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาต่อไป และ
3. ผู้ประกอบการจะดำเนินการเพื่อลดปริมาณฝุ่นตกค้างสะสม และควบคุมกระบวนการผลิตขนส่งเพื่อไม่ให้เกิดฝุ่นในสถานประกอบการของตนเอง และจะรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายร่วมกันเพื่อดำเนินการ

จัดจ้างบริษัทหรือบุคคลเพื่อทำความสะอาดปิดกวาง ดูดฝุ่นในถนนพหลโยธินและบริเวณที่สาธารณะอื่น ๆ โดยเทศบาลตำบลหน้าพระลาน และองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลานจะร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานทำความสะอาดถนนเพื่อลดฝุ่นสะสมในเส้นทางขนส่ง

5.3 การประชุมเพื่อเตรียมการและดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2561 เวลา 09.00 น. ณ ห้องประชุมสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1 สาขาสระบุรี โดยมีนายสมภพ สมิตะสิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี เป็นประธาน ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมหิน จำนวน 57 คน ซึ่งได้มีการถ่ายทอดความห่วงใย แนวทางและนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานของผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี และการบรรยายสรุปของผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ หลังจากนั้น จึงมอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรีดำเนินการแจ้งมติที่ประชุมเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2561 และดำเนินการประชุมในลักษณะเดียวกัน พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น สรุปผลการประชุม ดังนี้

1. ให้ผู้ประกอบการดาวน์โหลด Application AIR4THAI ซึ่งกรมควบคุมมลพิษได้รายงานข้อมูลสถานการณ์ฝุ่นละอองในลักษณะ Realtime เพื่อติดตามและใช้ประโยชน์จากข้อมูลคุณภาพอากาศดังกล่าวในการช่วยกันลดฝุ่นละออง

2. ให้ผู้ประกอบการเข้ากลุ่มไลน์เฉพาะกิจหน้าพระลาน ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารข้อมูลและการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อจะได้รับทราบสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และร่วมกันแก้ไขปัญหาค้นหาได้ทันที นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษยังได้วิเคราะห์ แจ้งเตือน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อีกด้วย

3. ผู้ประกอบการจะดำเนินการตามคู่มือหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดีด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับการประกอบกิจการเหมืองหิน โรงโม่บดหรือย่อยหิน และโรงงานปูนขาว ที่กรมควบคุมมลพิษจัดทำขึ้นอย่างเคร่งครัด โดยได้มีการแจกคู่มือดังกล่าวให้ทุกสถานประกอบการ

4. เห็นชอบหลักการในการนำแผนการระบุดินของแต่ละสถานประกอบการมาพิจารณาปรับให้เหมาะสมในภาพรวมของพื้นที่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาต่อไป

5. ผู้ประกอบการจะดำเนินการเพื่อลดปริมาณฝุ่นตกค้างสะสม และควบคุมกระบวนการผลิตขนส่ง เพื่อไม่ให้เกิดฝุ่นในสถานประกอบการของตนเอง และจะรับผิดชอบออกค่าใช้จ่ายร่วมกัน เพื่อดำเนินการจัดจ้างบริษัทหรือบุคคลเพื่อทำความสะอาด ดูดฝุ่นในถนนพหลโยธินและบริเวณที่สาธารณะอื่น ๆ

6. ผู้ประกอบการจะตรวจสอบอุปกรณ์การขุดเจาะหลุมระบุดิน และปรับปรุงให้เป็นไปตามข้อกำหนดและมีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากเป็นสาเหตุสำคัญมากอีกประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง

7. ผู้ประกอบการจะจัดเตรียมพื้นที่ปลูกต้นไม้เพื่อร่วมกันปลูกในช่วงฤดูฝนที่จะมาถึง ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ใหม่หรือในพื้นที่เดิมเพื่อเพิ่มความหนาแน่น เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง รวมถึงการรักษาสภาพแวดล้อมและสร้างสมดุลธรรมชาติ โดยสำนักงาน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรีจะได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดเตรียมกล้าพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมต่อไป

8. ทุกสถานประกอบการจะหยุดการประกอบการทุกวันจันทร์ (ยกเว้นการขายหิน) เป็นระยะเวลา 1 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2561 เพื่อทดสอบว่ามีผลต่อปริมาณการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองหรือไม่ อย่างไร

9. ให้จัดกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดขจัดฝุ่นตัก้างในสถานประกอบการของตนเอง และบนถนนสาธารณะ โดยทุกสถานประกอบการร่วมกันออกค่าใช้จ่ายและดำเนินการในวันจันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน 2561 โดยเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีเป็นประธาน

แผนภาพที่ 4 – 2 การประชุมเตรียมการและดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาฯ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2561

5.4 การจัดกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดขจัดฝุ่นตัก้างในสถานประกอบการบนถนนพหลโยธินและพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 ณ โรงเรียนบ้านคิ่งเขาเขียว (สำเภาราษฎร์บำรุง) โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมหินทุกประเภทในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน และบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ เข้าร่วมกิจกรรม รวมประมาณ 300 คน โดยมีนายแมนรัตน์ รัตนสุคนธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิด พร้อมทั้งมอบรถกวาดดูดฝุ่น และรถบรรทุกฝุ่นและเศษสวะ ซึ่งได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนจากกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ๑ ให้แก่ เทศบาลตำบลหน้าพระลาน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน และเทศบาลเมืองพระพุทธบาท เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา และร่วมกิจกรรมฉีดน้ำ กวาดล้างฝุ่นภายหลังการร่วมกิจกรรมรณรงค์ดังกล่าวผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ได้เชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในระยะต่อไป โดยมีผลสรุป ดังนี้

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีติดตามเรื่องการซ่อมแซมถนนคิ่งเขาเขียวที่มีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อ ที่ทำให้ยากต่อการจัดการฝุ่นละอองตัก้างสะสม โดยได้ผลักดันให้ดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งให้การสนับสนุนเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดความพร้อมในการดำเนินการ

2. ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามมติที่ประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ และ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ อย่างเคร่งครัด และให้พิจารณาจัดทำระบบฉีดล้างล้อรถยนต์ก่อนออกจากสถานประกอบการเช่นเดียวกับ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด โรงงานเขาวง

3. ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่ อย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ตรวจจับรถบรรทุกที่ไม่ปิดคลุมผ้าใบระหว่างการขนส่ง และการใช้ความเร็ว บรรทุกน้ำหนักเกิน โดยให้บันทึกรายละเอียด เช่น วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ ทะเบียนรถ สภาพความสมบูรณ์ของรถ ลักษณะความผิด ชื่อที่อยู่ผู้ขับขี่ หากมีการบรรทุกสินค้า ให้สอบสวนว่ามาจากแหล่งใด เพื่อการขยายผลต่อไป

4. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เร่งตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ และจัดตั้งหน่วยเคลื่อนที่เร็ว เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเกิดเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดฝุ่นละออง ฟ้ากระจาย เช่น การตกหล่นของเศษวัสดุจากการขนส่ง การเกิดไฟฟ้า การจุดไฟเผาในเขตทางหลวง และพื้นที่การเกษตรหรือการเผาขยะ เป็นต้น

5. ให้ประสานขอความร่วมมือภาคเอกชน บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) และบริษัทปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด โรงงานเขาวง ส่งรถกวาดดูดฝุ่นพร้อมวัสดุอุปกรณ์และทีมงานออกปฏิบัติงานทำความสะอาดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานครอบคลุมทั้งในช่วงกลางวันและกลางคืนที่มีค่าฝุ่นละอองสูงผิดปกติ

แผนภาพที่ 4 – 3 การจัดกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาด และประชุมขับเคลื่อนแก้ไขปัญหา เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2561

5.5 การประชุมหารือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒ เพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน โดยนายแมนรัตน์ รัตนสุคนธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีเป็นประธาน พันเอกเพิ่มศักดิ์ ขุนโชลน รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดสระบุรี พันเอกเฉลิมเกียรติ ลาตมะโรง รองเสนาธิการ มณฑลทหารบกที่ 18 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมการประชุม สรุปผลการประชุม ดังนี้

1. ให้ตรวจสอบสถานประกอบการที่ยังไม่ปฏิบัติตามคู่มือหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดี ด้านสิ่งแวดล้อม EIA เงื่อนไขท้ายประทานบัตร ท้ายหนังสืออนุญาต และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มตรวจสอบ ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 โดยคณะทำงานติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง

ในเขตควบคุมมลพิษ และบริเวณใกล้เคียง สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต 6 นครราชสีมา และกรมควบคุมมลพิษ

2. ให้มีการปิดคลุมผ้าใบ 100 % โดยให้เริ่มตั้งแต่ภายในสถานประกอบการ โรงโม่ บด ย่อยหิน กำกับผู้ซื้อให้ปิดคลุม สถานีตำรวจภูธรหน้าพระลานตรวจจับและส่งข้อมูลให้

สำนักงานขนส่งจังหวัดสระบุรีเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการทางกฎหมายต่อไป โดยสถานประกอบการ ทุกแห่ง สำนักงานขนส่งจังหวัดสระบุรี และตำรวจ

3. ให้ดำเนินการอย่างเข้มข้นในการทำความสะอาดภายในสถานประกอบการ และบนถนนสาธารณะ รวมถึงให้ผู้ประกอบการดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดอย่างเข้มงวด และให้ดำเนินการปรับแผนการดำเนินงานทำความสะอาดถนนในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน โดยให้เน้นทำความสะอาดบนถนนพหลโยธิน โดยผู้ประกอบการทุกราย เทศบาลตำบลหน้าพระลาน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน เทศบาลเมืองพระพุทธบาท บริษัท.ปูนซีเมนต์ เอเชีย จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด

4. ห้ามรถบรรทุกวิ่งบนถนนพหลโยธินช่วงชุมชนหน้าพระลาน โดยใช้ทางเบี่ยง ถนนพุแค - เพชรบูรณ์ (ทางหลวงหมายเลข 21) และ ถนนหน้าพระลาน - หนองจาน (ทางหลวงหมายเลข ๓๓๘๕) โดยตำรวจ สำนักงานขนส่งจังหวัดสระบุรี เทศบาลตำบลหน้าพระลาน และ

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

5. ให้ตรวจจับกุมรถยนต์ที่มีควันดำ ก่อให้เกิดมลพิษอย่างเข้มงวด โดยตำรวจ และสำนักงานขนส่งจังหวัดสระบุรี

6. ให้จัดทำป้ายแจ้งเตือนลดความเร็วก่อนเข้าเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน บนถนนทุกเส้น โดยเทศบาลตำบลหน้าพระลาน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน และชมรมโรงโม่หิน หน้าพระลาน

7. ห้ามไม่ให้มีการเผาทุกประเภท เช่น การเผาหญ้า เผาพืชผลทางการเกษตร เผาถ่าน เผาขยะ ฯลฯ ครอบคลุมทั้งจังหวัด โดยเน้นความเข้มข้นในพื้นที่ 5 ตารางกิโลเมตร จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ หน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน โดยอำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอพระพุทธบาท และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

8. ให้ดำเนินการออกประกาศจังหวัดสระบุรี เพื่อกำหนดเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี

9. ให้ทุกหน่วยงานไปตรวจสอบและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่อย่างเข้มงวดทันที เพื่อลดปัญหาฝุ่นละออง โดยทุกหน่วยงาน

5.6 การจัดกิจกรรม Big cleaning Day ทุกภาคส่วนรวมใจ คืนความสดใสให้หน้าพระลาน ณ โรงเรียนหน้าพระลาน ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 โดยมีนายแมนรัตน์ รัตนสุคนธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี เป็นประธานในพิธีเปิด กิจกรรมประกอบด้วยการร่วมกันทำความสะอาดพื้นที่ภายในสถานประกอบการ และบริเวณถนนสาธารณะ โดยหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการในพื้นที่ ต่อจากนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีได้เป็นประธานในการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหิน เพื่อร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา ฝุ่น ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน สรุปผลการหารือ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการยินดีให้ความร่วมมือในการสมทบเงินกองทุน กิจกรรมละ 1,000 บาท ต่อเดือน เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สาธารณะ โดยมีผู้แทน ผู้ประกอบการแต่ละประเภท ร่วมกันเปิดบัญชี และควบคุมการใช้จ่าย
 2. การเบี่ยงเส้นทางวิ่งของรถบรรทุกให้ทดลองวิ่งต่ออีก 1 สัปดาห์ เนื่องจากช่วงที่ผ่านมาตรงกับช่วงที่ผู้ประกอบการหยุดดำเนินการ
 3. ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีได้ขอความร่วมมือทุกภาคส่วนในการร่วมใจกันทำงาน และดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายลดค่าฝุ่นละอองในบรรยากาศ
- แผนภาพที่ 4 – 5 การจัด Big cleaning Day และการประชุมหารือ เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี, 2562

5.7 แต่งตั้งคณะทำงานติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในเขต ควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้การดำเนินการควบคุมการฟุ้งกระจาย ของฝุ่นละออง ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ โดยจังหวัดสระบุรี ได้มีคำสั่ง ที่ 3491/2561 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 แต่งตั้งคณะทำงานดังกล่าว โดยมี รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดสระบุรี (ท.) เป็นประธานคณะทำงาน อุตสาหกรรมจังหวัด ฝ่ายปกครอง ฝ่ายตำรวจ เป็นคณะทำงาน และผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสระบุรี เป็นคณะทำงานและเลขานุการ คณะทำงานฯ ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบ

สถานประกอบการที่คณะทำงานฯ มีความเห็น/ข้อเสนอนำในการปรับปรุงแก้ไข และตรวจสอบ ให้คำแนะนำในการปรับปรุงถนน ระบบล้างล้อ ควบคุมแหล่งกำเนิดฝุ่นในแต่ละสถานประกอบการ อุตสาหกรรมหิน ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.8 การประชุมคณะอนุกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขต ควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ ที่ประชุมมีมติ ดังนี้

1. ให้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนดมาตรการแนวทางดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของสูงเกินค่ามาตรฐาน
 2. ขยายขอบเขตพื้นที่เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของสูงเกินค่ามาตรฐานเป็นรัศมี 10 กิโลเมตร จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน
 3. การดำเนินการมาตรการระยะเร่งด่วน 6 ประเด็น ได้แก่ การปรับปรุงถนนระบบฉีดล้างล้อ ควบคุมแหล่งกำเนิดฝุ่นในแต่ละสถานประกอบการ การปรับปรุงทางเชื่อมต่อระหว่างสถานประกอบการกับถนนสาธารณะ การปรับปรุงลานจอดพักรถ บริเวณอู่ซ่อมรถ การปิดคลุมผ้าใบเน้นที่การขนส่งหินขนาดเล็ก ฝุ่นผง ลูกกรัง หรือมีลักษณะไม่ปลอดภัย การควบคุมน้ำหนักบรรทุก การตรวจสอบสภาพรถบรรทุก และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังต่อผู้ฝ่าฝืน
- แผนภาพที่ 4 – 6 การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562

5.9 การบินสำรวจสภาพภูมิประเทศในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน และพื้นที่ใกล้เคียง เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2562 โดยใช้สนามบินขึ้น - ลง ณ โรงเรียนเทพศิรินทร์พู่แค อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เพื่อถ่ายภาพและสำรวจสภาพพื้นที่โดยทั่วไป จำนวน 2 เที่ยวบิน เที่ยวบินแรกผู้โดยสารประกอบด้วย นางประนอม ปิยะสาธุกิจ ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี ช่างภาพมณฑลทหารบกที่ 18 และช่างภาพสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระบุรี เที่ยวบินที่ 2 ผู้โดยสารประกอบด้วย นายสมภพ สมิตะสิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี นายสมเกียรติ สุสันพุลทอง ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี และนายธนพิพัฒน์ วิรุฑุสิทธิ์โชติ

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน โดยกองการบิน สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ทำการบินสำรวจอีกครั้ง เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2562 เพื่อจัดทำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ซึ่งจะได้นำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป

แผนภาพที่ 4 – 7 การบินสำรวจสภาพภูมิประเทศ เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2562

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

5.10 แต่งตั้งคณะทำงานปลูกต้นไม้ในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน และบริเวณใกล้เคียง โดยคำสั่งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี ที่ 1288/2562 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 โดยได้มีการประชุมครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2562 คณะทำงานพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่วมกัน ดังนี้

1. คณะทำงานได้พิจารณาชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมควรนำมาปลูกในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน มีลักษณะช่วยลดมลภาวะ สามารถพอกอากาศได้ดี ทรงพุ่มสวยงามช่วยในการปรับภูมิทัศน์ มีใบมาก มีขนที่ใบ ไม่ทิ้งหรือผลัดใบ มีระบบรากที่ยังรากลงในแนวลึก เป็นพันธุ์ไม้พื้นถิ่นที่มีอยู่เดิม สามารถดูแลได้ง่าย และหากปลูกบริเวณทางหลวงควรเป็นต้นไม้พุ่มเตี้ย กิ่งไม่เปราะหรือต้นหักโค่นง่าย

2. พื้นที่ที่เหมาะสม ควรนำพันธุ์ไม้มาปลูกในเบื้องต้น ได้แก่ ในพื้นที่สถานประกอบการทุกแห่ง พื้นที่ที่มีผู้ดูแลบำรุงรักษาต้นไม้อย่างต่อเนื่อง เช่น บริเวณวัด โรงเรียน และขอความร่วมมือให้เทศบาลตำบลหน้าพระลาน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่ สำรวจหาพื้นที่ที่เหมาะสม

3. แนวทางการดำเนินงานในขั้นต่อไปของคณะทำงาน คือ วางแผนปลูกป่าในลักษณะป่าแนวเขต เลียนแบบพันธุ์ไม้ที่มีในธรรมชาติจะทำให้ต้นไม้โตเร็ว ไซ้กล้าไม้จากศูนย์เพาะชำกล้าไม้ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (สระบุรี) หากกล้าไม้เพียงพอให้พิจารณาขอสนับสนุนเงินกองทุนฯ เพิ่มเติม และให้สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (สระบุรี) ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจัดทำรายชื่อชนิดพันธุ์ไม้เพื่อป้องกันมลพิษและรักษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับจังหวัดสระบุรี

5.11 การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก ประจำปี 2562 ขึ้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2562 ภายใต้หัวข้อ Beat Air Pollution ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมมอบโล่เกียรติคุณและต้นรวงผึ้งไม้มงคลแก่หน่วยงานหลักที่ร่วมแก้ไขปัญหามลพิษของตำบลหน้าพระลาน มอบกล้าไม้ให้ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมหิน จำนวน 70 ราย แจกกล้าไม้แก่ประชาชนที่มาร่วมงาน กิจกรรม “เพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดอากาศพิษ เพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม” ภายในบริเวณโรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลย์สงเคราะห์) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ประธานการจัดกิจกรรม ได้ปลูกต้นรวงผึ้งไม้มงคลและมวลชนร่วมปลูก ต้นตะแบก ประดู่กิ่งอ่อน และแคนา กิจกรรมปลูกต้นไม้ปรับภูมิทัศน์ เพื่อความร่มรื่นและความสวยงามบริเวณเกาะกลางถนนหน้าโรงเรียนหน้าพระลาน (พิบูลย์สงเคราะห์) ซึ่งการดำเนินการเพิ่มพื้นที่สีเขียวดังกล่าว เป็นการร่วมสนับสนุนโครงการ “รวมใจไทย ปลูกต้นไม้ เพื่อแผ่นดิน” เนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทำความสะอาดถนนและจุดโคจรท่อระบายน้ำ ในเขตเทศบาลตำบลหน้าพระลาน การสำรวจเส้นทางเป็ยงรถบรรทุก และกิจกรรมมอบใบประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามลพิษภายในและด้านหน้าสถานประกอบการเป็นอย่างดี จำนวน 10 ราย ตามที่กรมควบคุมมลพิษได้เก็บสถิติรวบรวมไว้

แผนภาพที่ 4 – 8 การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก ประจำปี 2562 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2562

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

5.12 แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนดมาตรการ แนวทางดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองสูงเกินค่ามาตรฐาน ตามคำสั่งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี ที่ 979 /2562 ลงวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2562 โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี (นายสมภพ สมิตะสิริ) เป็นประธานคณะทำงานฯ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรีเป็นฝ่ายเลขานุการ ได้มีการประชุม ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2562 และครั้งที่ 2/2562 เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2562 โดยร่วมกันพิจารณาจัดทำ

แผนภาพที่ 4 – 9 การประชุมคณะทำงานกำหนดมาตรการ

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี , 2562

1. แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2563 เป็นแผนที่ทำมาอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยนำแผนปฏิบัติการฯ ปีที่ผ่านมา และแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน 5 ปี พ.ศ. 2560 - 2564 มาปรับจัดทำและเพิ่มเติมให้เหมาะสม

2. แผนงาน/มาตรการ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองสูงเกินค่ามาตรฐาน มาตรการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองสูงเกินค่ามาตรฐาน เป็นมาตรการเฉพาะที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติในช่วงที่ฝุ่นละอองมีค่าวิกฤตในช่วงเดือนตุลาคม – มีนาคมของทุกปี

3. แผนงาน/มาตรการแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองอย่างยั่งยืน มาตรการ แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองอย่างยั่งยืน ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้การป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กฟุ้งกระจายสูงเกินค่ามาตรฐาน ในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อสถานการณ์ สามารถแก้ไขปัญหได้อย่างยั่งยืน

โดยนำเสนอผลการดำเนินงานของคณะทำงานพิจารณากำหนดมาตรการ แนวทางดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองสูงเกินค่ามาตรฐาน ผ่านกลไกคณะอนุกรรมการ กำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี เสนอคณะอนุกรรมการ พิจารณาการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาต่อไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พบว่า เมื่อนำข้อมูลการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มการฟุ้งกระจายฝุ่นละอองสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แหล่งกำเนิดของฝุ่นละออง ทั้งแหล่งกำเนิดที่แน่นอน (Point source) และแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองแบบเส้น (Line source) การวิเคราะห์การบริหารจัดการ รวมทั้งการดำเนินการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมา การแก้ไขในระยะต่อไปจำเป็นต้องบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันหลาย ๆ หน่วยงาน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการในฐานะผู้ก่อมลพิษ (Polluter pay principle) การบริหารความร่วมมือทุกภาคส่วน วางแผนและบริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่จำกัด การประกาศนโยบายแก้ไขปัญหในช่วงวิกฤติ และการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไข ทั้ง 3 ระยะ ได้แก่ มาตรการในภาวะปกติ มาตรการในภาวะวิกฤติ (ระหว่างเดือนตุลาคม – มีนาคมของทุกปี) และมาตรการเพื่อสร้างความยั่งยืนในอนาคต

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ถึงการนำกรอบแนวคิดนี้ไปปฏิบัติและนำไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎี 4M+I คือ การบริหารจัดการและการบูรณาการเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ความสำเร็จ จากการศึกษาข้อมูล การสัมภาษณ์ผู้บริหารของส่วนราชการ การแลกเปลี่ยนหรือในระดับเวทีการประชุม Focus group ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบการ ดังนี้

1. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (MAN)

ทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากกิจการการทำเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่

1.1 ผู้ประกอบการเจ้าของกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินที่ก่อให้เกิดมลพิษ ต้องมีความตระหนักและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา เข้าใจในหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP) ในการรับผิดชอบต่อส่วนรวม และปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

1.2 หน่วยงานภาครัฐ ทั้ง 3 ระดับ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ต้องกำกับดูแลให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ กฎหมายและระเบียบ เพื่อควบคุมการใช้ทรัพยากร

ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและลดปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้

1.3 ภาคประชาชน ต้องให้ความร่วมมือในการร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังด้านมลพิษ

2. การบริหารจัดการงบประมาณ (MONEY)

จำเป็นต้องวางแผนและบริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่จำกัด ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่เพื่อการป้องกันและเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ การปรับปรุงถนนที่ชำรุดเพื่อรองรับสภาพการจราจรของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมหินและการป้องกันปัญหาในช่วงวิกฤติปัญหาฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน

3. เครื่องมือและอุปกรณ์ (MATERIAL)

ปัจจุบันสถานีเฝ้าระวังคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ มีเพียง 1 สถานี ซึ่งจะทำให้ทราบคุณภาพอากาศเฉลี่ย 24 ชั่วโมง แต่ยังไม่สามารถบ่งชี้สาเหตุว่าเกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษจากแหล่งใด การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจำเป็นจะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติมและอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ระบบเครื่องมือในการเฝ้าระวังแบบเชิงประจักษ์ เช่น ระบบกล้อง CCTV ที่สามารถบันทึกภาพเหตุการณ์การปล่อยมลพิษของสถานประกอบการได้ครอบคลุมตลอดเวลา 24 ชั่วโมง การตรวจจับรถบรรทุกที่ไม่ปิดคลุมผ้าใบในการขนส่งและบรรทุกหินออกจากโรงโม่ บด ย่อย หิน การมีระบบบำบัดมลพิษกรณีฝุ่นละอองสะสมเกินมาตรฐานในเส้นทางขนส่ง ได้แก่ ระบบลานล้างล้อ ส่วนกลางที่มีประสิทธิภาพ การดูแลฝุ่นสะสมที่ตกค้างในเส้นทางสาธารณะและถนนสายหลัก รวมถึงการควบคุมการบรรทุกเกินน้ำหนักที่กำหนด โดยการกำหนดให้มีตาชั่งรถบรรทุกทุกส่วนกลาง ก่อนวิ่งออกสู่ถนนสาธารณะ เป็นต้น

4. การบริหารจัดการ (MANAGEMENT)

การแก้ไขปัญหาจำเป็นจะต้องมีการแก้ไขหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกองทุนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การใช้เงินกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและยั่งยืน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นจะต้องอาศัยความชัดเจนของนโยบายที่สอดคล้องกัน ในทุกระดับและมีการสั่งการให้ปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง กลไกในการบริหารจัดการที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง จำเป็นจะต้องมีแผนในการแก้ไขเพียงแผนเดียว ที่ผ่านมาขับเคลื่อนโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษฯ ซึ่งเป็นการบูรณาการแผนงานทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน กำหนดให้มีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักและเจ้าภาพสนับสนุน โดยมีสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการในการประสานรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำข้อเสนอแนะ การติดตามประเมินผล การนำข้อเสนอ จากการติดตามมากำหนดเป็นมาตรการ ดำเนินการ รวมถึงการรายงานผล การประกาศนโยบายแก้ไขปัญหาในช่วงวิกฤติ ยังมีความจำเป็น

เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาให้ทันท่วงที เช่น การลดกำลังผลิต และการสั่งหยุดประกอบกิจการเมื่อพบว่าฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐานต่อเนื่อง 3 วัน และ 5 วัน เป็นต้น

5. การบูรณาการ (INTEGRATION)

การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินจำเป็นต้องมีการบริหารงานการทำงานร่วมกันทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ ทุกภาคส่วนต้องใช้ข้อมูลคุณภาพอากาศเพื่อการจัดทำแผนบูรณาการในการแก้ปัญหา ทั้งในช่วงเวลาปกติและช่วงเวลาวิกฤติ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดร่วมกันรวมถึงการปรับปรุงแก้ไขกลไกต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างยั่งยืน การบูรณาการเพื่อบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนการระดมสรรพกำลังในการตรวจติดตามอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มการฟุ้งกระจายฝุ่นละออง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ แหล่งกำเนิดของฝุ่นละออง ทั้งแหล่งกำเนิดที่แน่นอน (Point source) และแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองแบบเส้น (Line source) รวมทั้งวิเคราะห์การบริหารจัดการการดำเนินการ แก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่ผ่านมา และข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ใน 3 ระยะ ดังนี้

ข้อเสนอในภาวะปกติ

เป็นข้อเสนอในการดำเนินงานในภาวะปกติ ซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มี 12 มาตรการ ดังนี้

1. การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการประชาสัมพันธ์

การพัฒนาประเทศไทยยังคงต้องดำเนินต่อไป เพื่อก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ให้ทัดเทียมนานาอารยประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ คำนึงค่าเพื่อการพัฒนาตั้งกล่าว ตำบลหน้าพระลานเป็นแหล่งหินที่ดีและใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นแหล่งเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ในปี 2560 จังหวัดสระบุรี มี GPP สูงเป็นลำดับที่ 10 ของประเทศ รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมมากที่สุดร้อยละ 46.30 รองลงมาเป็นสาขาเหมืองแร่ และการย่อยหิน ร้อยละ 12.27 ประการสำคัญ คือ ทำอย่างไรให้ผู้ประกอบการ ชุมชน และภาครัฐ อยู่ร่วมกันได้ภายใต้หลักการ Win – Win จึงจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์ ให้ทุกภาคส่วนมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาต้องเข้ามาร่วมกันแก้ไข

2. การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และเงื่อนไข

การประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย จำนวนมาก เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติ อารูรป็น เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอารูรป็น พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติ สาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นต้น ประกอบกับระเบียบ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขกำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเงื่อนไขทำใบอนุญาตต่าง ๆ อีกจำนวนมาก หากผู้ประกอบการ ปฏิบัติได้ครบถ้วน คาดว่าปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็กจะลดลงได้มากกว่า 70 %

3. การควบคุมและกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย

ตามข้อ 2. ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขจำนวนมาก ที่ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติ ซึ่งยังคงมีบางส่วนที่ละเลย เพิกเฉย ขาดธรรมาภิบาล สร้างความเดือดร้อน ให้สังคมส่วนรวม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น จะต้องควบคุม และกำกับดูแลตามอำนาจหน้าที่ เพื่อลดหรือทำให้ปัญหาต่าง ๆ หมดไป

4. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม

การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม เป็นภารกิจของหลายหน่วยงาน อยู่ที่ว่าถนนหรือเส้นทางนั้น ๆ อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด เช่น แขวงทางหลวงจังหวัด แขวงทางหลวงชนบท เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมักจะประสบปัญหาขาดแคลนเงินงบประมาณ หรือได้รับเงินงบประมาณไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ หากเส้นทางคมนาคมอยู่ในสภาพที่เหมาะสมรองรับการจราจรได้ตามปกติ รวมถึงทางเชื่อมต่อ สถานีจอดรถ และอื่น ๆ อยู่ในสภาพดีเป็นไปตามกฎหมาย จะช่วยลดปัญหาการตกหล่นของหิน ดิน และการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองมาจากภาคการขนส่งประมาณร้อยละ 40

5. การเฝ้าระวังและเตือนภัยด้านสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการเฝ้าระวังติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศโดยรวมบริเวณตำบลหน้าพระลาน ด้วยเครื่องตรวจวัดอากาศอัตโนมัติ (Real Time) จำนวน 1 เครื่อง แจ้งเตือนผ่าน Application Air 4 Thai และรถตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบเคลื่อนที่ (Mobile Unit) ในช่วงวิกฤติอากาศ (เดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม) และด้วยวิธีการตามหลักวิชาการอื่น ๆ ภายใต้ความร่วมมือกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี ที่เป็นหน่วยขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ผ่านกลไกต่าง ๆ ในระดับจังหวัด

6. การเฝ้าระวังและตรวจสอบสุขภาพ

การเฝ้าระวังและตรวจสอบสุขภาพคนงานและประชาชนโดยรอบ เป็นภารกิจของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ภายใต้กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพสำหรับโครงการเหมืองแร่ตามประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ฉบับลงวันที่ 30 กันยายน 2559 โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่ในรัศมี 1 – 3 กิโลเมตร หรือเป็นไปตามที่คณะกรรมการมลพิษสัมพันธกำหนด หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งในกรณีของพื้นที่ตำบลหน้าพระลานพบว่า เหมืองแต่ละเหมืองมีพื้นที่เฝ้าระวังและตรวจสอบสุขภาพซ้อนทับกัน สมควรต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวทางเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

7. การสื่อสารประชาสัมพันธ์

การสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจในสถานการณ์ และข้อมูลต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และเห็นความสำคัญของปัญหา โดยใช้ Application Line การประชุมสัมมนาเพื่อถอดบทเรียน/กำหนดแผนงานมาตรการ ตลอดจนวิธีการใหม่ ๆ

8. การบำบัดฟื้นฟูระบบนิเวศ

การฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการเหมืองแร่ ภายใต้กองทุนฟื้นฟูเหมืองแร่ ตามประกาศกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ฉบับลงวันที่ 31 สิงหาคม 2558 แต่ที่ผ่านมายังขาดการดำเนินงานและการควบคุมกำกับดูแลอย่างจริงจังจึงรวมถึงไม่มีหน่วยงานของกรมป่าไม้ ผู้รับผิดชอบพื้นที่เข้าไปร่วมบริหารจัดการ ทำให้มีประสิทธิภาพในการสร้างพื้นที่สีเขียวเพื่อรักษาระบบนิเวศ และช่วยกรองฝุ่นละออง ไม่ให้เกิดการฟุ้งกระจายสมควรต้องเร่งแก้ไขประกาศดังกล่าว

9. การกำจัดฝุ่นภายในสถานประกอบการและถนนสาธารณะ

การกำจัดฝุ่นภายในสถานประกอบการ เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการแต่ละแห่ง ส่วนบนพื้นผิวถนนสาธารณะ เป็นภารกิจของเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงเอกชนที่เข้ามาช่วยเหลือ เพื่อลดแหล่งกำเนิดและการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก

10. การส่งเสริมและให้รางวัล

สถานประกอบการที่มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนด มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี จะได้รับการส่งเสริมให้เป็นต้นแบบ และมอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ตลอดจนเป็นตัวอย่งให้สถานประกอบการอื่น ๆ ได้ดำเนินการตาม

ข้อเสนอในภาวะวิกฤติ (เดือนตุลาคม - มีนาคมของทุกปี)

เนื่องจากสภาพภูมิอากาศ ในช่วงเดือนตุลาคม - มีนาคม ของทุกปี มีสภาพอากาศปิด ความชื้นต่ำ และความกดอากาศสูง ประกอบกับทิศทางลมอยู่ในแนวตะวันออกเฉียงเหนือพัดไปทาง

ตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นทิศที่มีหมอกควันและสถานประกอบการอุตสาหกรรมหินจำนวนมาก เป็นผลให้อัตราการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) ที่พัดเข้าสู่ชุมชนและเครื่องวัดอากาศอัตโนมัติเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น นอกเหนือจากมาตรการปกติ ที่ดำเนินการในระดับภาวะปกติแล้วจำเป็นต้องเพิ่มแผนงานหรือมาตรการ ดังนี้

1. การติดตามตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมาย

การประกอบกิจการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน มีหน่วยงาน กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบการบางส่วนอาจยังขาด ความรู้ ความเข้าใจ บางส่วนอาจเพิกเฉย ละเลยการปฏิบัติ ดังนั้น ในช่วงวิกฤติอากาศเกินค่ามาตรฐาน ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานขึ้น เป็นการเฉพาะ ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบให้คำแนะนำ สร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติให้ถูกต้อง และหากมีการฝ่าฝืน จงใจไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบ ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

2. การนำข้อมูลค่าตรวจวัดอากาศมาบริหารจัดการ

สถานีตรวจวัดอากาศอัตโนมัติหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน แจ้งผลการตรวจวัดแบบ Real Time ผ่าน Application : Air 4 Thai ดัชนีคุณภาพอากาศ (AQI) จะแสดงเพื่อสื่อสารว่าอากาศมีมลภาวะมากน้อยเพียงใด ประกอบด้วยสารมลพิษอากาศ 6 ชนิด ได้แก่ ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 100 ไมครอน (PM₁₀) ก๊าซโอโซน (O₃) ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ (CO) ก๊าซไนโตรเจนออกไซด์ (NO₂) และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) หากค่า AQI สูงต่อเนื่องติดต่อกันในระดับที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนสมควรต้องกำหนดให้สถานประกอบการลดกำลังผลิต หรือหยุดการผลิตชั่วคราว จนกว่าสถานการณ์จะดีขึ้น

3. การตั้งจุดตรวจบังคับใช้กฎหมาย

การบูรณาการความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจภูธร สำนักงานขนส่ง อุตสาหกรรม แขวงทางหลวง เป็นต้น เพื่อตรวจจับควันดำ การขนส่งที่ไม่ปลอดภัย ใช้ความเร็วเกินกำหนด บรรทุกน้ำหนักเกิน ฯลฯ เป็นแนวทางที่สามารถลดปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็กได้อย่างดี

4. การเบี่ยงจราจรรถบรรทุก

ถนนพหลโยธินผ่านกลางชุมชนหน้าพระลาน โดยมีสถานีตรวจวัดอากาศอัตโนมัติ ตั้งอยู่ริมถนนสายดังกล่าว ซึ่งเป็นถนนสายหลักเชื่อมต่อไปยังทุกภาคของประเทศไทย ทำให้มีปริมาณรถที่สัญจรผ่านจำนวนมาก รวมถึงรถบรรทุกหินและอื่น ๆ ด้วย การเบี่ยงรถบรรทุกไม่ให้วิ่งผ่านหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน โดยให้ไปใช้เส้นทางสระบุรี - เพชรบูรณ์ (หมายเลข 21) - พุค่างาน (หมายเลข 3385) แทน จะเป็นการผ่อนคลายเป็นและลดปัญหาได้อีกทางหนึ่ง

5. การห้ามเผาทุกชนิด

การเผาไหม้ทุกชนิด เช่น การเผาถ่าน การเผาพื้นที่การเกษตร ไฟไหม้ป่า ล้วนก่อให้เกิดฝุ่นละอองขนาดเล็กทั้งสิ้น ดังนั้น ในช่วงเวลาวิกฤติ ต้องมีการออกประกาศห้ามการเผาทุกชนิด รวมถึงการประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรมเตรียมความพร้อมและอุปกรณ์รองรับสถานการณ์ไฟไหม้

6. การหยุดประกอบกิจการในเวลากลางคืน

เนื่องจากเวลากลางคืนมักมีสภาพอากาศปิด ประกอบกับสภาพภูมิประเทศที่เป็นแอ่งกระทะ เป็นปัญหาต่อการระบายอากาศ ทำให้เกิดการสะสมของฝุ่นละอองขนาดเล็ก ดังนั้น การหยุดประกอบกิจการในเวลากลางคืน จึงเป็นอีกหนทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด

ข้อเสนอเพื่อความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหา

ความยั่งยืนในความหมายของผู้ศึกษาหมายถึง การดำเนินงานที่ส่งผลให้ดัชนีคุณภาพอากาศ (AQI) มีค่าลดต่ำลง จนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และมีความมั่นใจได้ว่าจะไม่กลับไปมีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดอีก ซึ่งขอเสนอมาตรการเพิ่มเติม ดังนี้

1. การวิเคราะห์แหล่งกำเนิดฝุ่นทุกประเภท

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี ได้ดำเนินการจัดจ้างที่ปรึกษา ในปีงบประมาณ 2562 เพื่อวิเคราะห์แหล่งกำเนิดฝุ่นทุกประเภทนำไปสู่การกำหนดโครงการแผนงานเพื่อแก้ไขต่อไป

2. การแก้ไขปรับปรุงวิธีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และรายงานการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม (MONITORING)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรต้องแก้ไขปรับปรุงวิธีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และรายงานการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม (MONITORING) ให้มีลักษณะเป็นหมู่เหมือง ไม่ใช่เป็นเหมืองโดด ๆ เช่นในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงจะทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปได้ง่ายขึ้น

3. การแก้ไขประกาศการจัดตั้งกองทุน

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ควรต้องมีการแก้ไขประกาศ จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

3.1 แนวทางการบริหารจัดการกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ ตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการเหมืองแร่ ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2558 ประเด็นสำคัญ

คือ การให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมป่าไม้ เข้าไปร่วมพิจารณาและกำหนดแนวทางฟื้นฟูรวมถึงชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

3.2 แนวทางการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาหมู่บ้านรอบพื้นที่เหมืองแร่ พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 30 กันยายน 2559 ประเด็นสำคัญคือ การรวมกองทุนของเหมืองใกล้เคียงเข้าด้วยกัน การเปิดโอกาสให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบการแก้ไขปัญหา เข้าไปร่วมพิจารณาและกำหนดแนวทางในการบริหารกองทุน เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย กำหนดแนวทางการใช้เงินกองทุนให้ชัดเจน และเปิดกว้างเพื่อเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น

3.3 แนวทางการบริหารจัดการกองทุนเฝ้าระวังสุขภาพสำหรับโครงการเหมืองแร่ พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 30 กันยายน 2559 ประเด็นสำคัญ คือ 1. การรวมกองทุนของเหมืองใกล้เคียงเข้าด้วยกัน 2. การเปิดโอกาสให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบการแก้ไขปัญหา เข้าไปร่วมพิจารณาและกำหนดแนวทางในการบริหารกองทุน เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย 3. กำหนดแนวทางการใช้เงินกองทุนให้ชัดเจน และเปิดกว้างเพื่อเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น

4. การใช้เทคโนโลยีกล้อง CCTV และระบบล้างล้อรวม

นอกจากการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบ ให้คำแนะนำ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ประกอบการ ซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานหลายประการ ดังนั้น การติดตั้งกล้อง CCTV ในทุกสถานประกอบการ และถนนสาธารณะในจุดที่เหมาะสมเพื่อการเฝ้าระวัง และใช้เป็นหลักฐานในการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีศูนย์ควบคุมกำกับแบบ Real Time รวมถึงการติดตั้งระบบล้างล้อรวม ในตำแหน่งที่เหมาะสมบนถนนคั่นเขาเขี้ยวก่อนออกสู่ถนนพหลโยธิน เพื่อกำจัดเศษดินฝุ่น ออกจากล้อรถ ไม่ให้ตกหล่นบนถนน เป็นการกำจัดฝุ่นละอองที่ตรงจุดจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น

5. การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตและปรับปรุงสภาพโรงงาน

ปัจจุบันมีเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษอากาศจำนวนมาก หากผู้ประกอบการจะลงทุนปรับเปลี่ยนเครื่องจักรโดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ประกอบกับการปรับปรุงสภาพโรงงานให้เป็นระบบปิด ก็จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างตรงจุดและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

6. การก่อสร้างทางเบี่ยงรถบรรทุก

ปัจจุบันการขนส่งหิน และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จะใช้ถนนพหลโยธินผ่านสถานีตรวจวัดอากาศอัตโนมัติหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลานเป็นหลัก ส่งผลให้การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็กกระจายเข้าสู่ชุมชนและเครื่องตรวจวัดอากาศเป็นจำนวนมาก จึงมีข้อเสนอให้ก่อสร้างทางเบี่ยงรถบรรทุกอย่างถาวร จากถนนภายในคั่นเขาเขี้ยว ซึ่งมีสถานประกอบการตั้งอยู่อย่างหนาแน่น

ไปออกสู่ถนน หมายเลข 3385 ไปยังถนน หมายเลข 21 ทำให้ไม่ต้องวิ่งผ่านถนนพหลโยธิน ทั้งนี้ มีเส้นทางเดิมอยู่แล้ว แต่สภาพผิวจราจรเป็นดิน ยากแก่การสัญจร

7. การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น โดยยึดหลักธรรมาภิบาล บนพื้นฐานความเสมอภาค และความโปร่งใสในการปฏิบัติ

8. การระดมปลูกต้นไม้ในทุกพื้นที่

นอกจากผู้ประกอบการจะต้องปลูกต้นไม้ในพื้นที่ที่เหมืองแร่ตามเงื่อนไขแล้ว การระดมปลูกต้นไม้ในทุกพื้นที่ที่สามารถปลูกได้ โดยคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ ที่มีคุณสมบัติในการช่วยกรองฝุ่นละออง หรือ ดูดสารพิษอากาศ ก็จะเป็นการบรรเทาปัญหา และเป็นการรักษาสภาพแวดล้อม ช่วยลดภาวะโลกร้อนได้อีกทางหนึ่ง

9. การกำหนดตัวชี้วัดร่วมกัน (Joint KPI)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ควรกำหนดตัวชี้วัดร่วมในการลดค่าฝุ่นละออง ระหว่างหน่วยราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง

10. การประเมินผลและปรับปรุง

การดำเนินงานใด ๆ จำเป็นต้องมีการประเมินผล โดยการนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด หากพบว่ายังมีจุดอ่อน จะต้องมีการปรับปรุง ออกแบบวิธีการ และพัฒนาการดำเนินงานต่อไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ทั้งนี้ หากดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบายที่กล่าวมาได้ครบถ้วน การแก้ไขปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) จากกิจการกลุ่มเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหิน จะประสบผลสำเร็จ ดัชนีคุณภาพอากาศ (AQI) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ทุกฝ่ายสามารถอยู่ร่วมกันได้ ในลักษณะ Win - Win นำไปสู่การประกาศยกเลิกเขตควบคุมมลพิษได้ในที่สุด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ควบคุมมลพิษ. กรม. สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ : หจก.ส.มงคลการพิมพ์, 2562.

จินตนา บุญบงการ และ ญัฐพันธ์ เขจรนันท์. การจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic management. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2549.

ทรัพยากรธรณี. กรม. การเปลี่ยนแปลงการระเบิดและการย่อยหินเป็นการทำเหมืองหิน. กรุงเทพฯ : กองการเหมืองแร่, 2539.

นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักงาน. นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2560.

รายงานการวิจัย

วิจัยสภาวะแวดล้อม. สถาบัน. “รายงานฉบับสมบูรณ์ ศึกษากำหนดแนวทางและรายละเอียดการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ ภายใต้โครงการเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังและป้องกันมลพิษสู่ความเป็นเมืองน่าอยู่ จังหวัดสระบุรี”. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี. สำนักงาน. “แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2555 – 2559”

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี. สำนักงาน. “แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2560 – 2564”

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี. สำนักงาน. “รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580

- พิมพ์ครั้งที่ 2”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF, 2561.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422, 2559.
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กระทรวง. “ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.mnre.go.th/th/about/content/1086>, 2561.
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กระทรวง. “แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559 – 2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://www.mnre.go.th/th/about/content/2288>, 2559.
- ควบคุมมลพิษ. กรม. “แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2548 – 2552”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/pczs/pczDetail.cfm?id=12, 2559.
- ควบคุมมลพิษ. กรม. “แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2555 – 2559”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/pczs/pczDetail.cfm?id=12, 2559.
- ควบคุมมลพิษ. กรม. “กำหนดให้ท้องที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นเขตควบคุมมลพิษ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/pczs/planfile/saraburi.pdf, 2558.
- รัฐบาล. “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก https://www.thaigov.go.th/uploads/document/66/2019/07/pdf/Doc_20190725085640000000.pdf, 2562.
- ราชกิจจานุเบกษา. “แผนปฏิรูปประเทศ”. เล่ม 135 ตอนที่ 24 ก วันที่ 6 เมษายน 2561. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/024_4/1.PDF, 2561.
- อนามัย. กรม. “แผนยุทธศาสตร์การคุ้มครองสุขภาพในพื้นที่เสี่ยงจากมลพิษสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2558 – 2567”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://hia.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/san/more_news.php?cid=278&filename=hia_doc12, 2558

ภาคผนวก

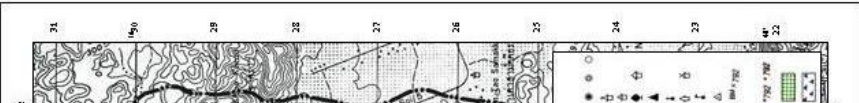
69

ผนวก ก

ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2547)

เขตควบคุมพิเศษ

มาตราส่วน 1:50,000

ทิศเหนือ

 (นางสาวจุฑามาศ สภามนต์) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานานาชาติ กรุงเทพฯ 10002
 (นางฉวีวงศ์ รัตนวิมลสุคดี) ผู้อำนวยการสำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง
 (นายสุทัศน์ ทรัพย์วัฒนา) รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ กรุงเทพฯ
 (นายเอกรักษ์ วัฒนสุทัศน์) อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

ผนวก ข

คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ 4/2560 ลงวันที่
21 สิงหาคม 2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและ
ติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี

คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ที่ ๔ /๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี

๒๐. ประธานหอการค้าจังหวัดสระบุรี หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๒. เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. กำหนดมาตรการลดและขจัดมลพิษ หรือแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษ
๒. พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และเสนอต่อคณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ
๓. กำกับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษและมาตรการลดและขจัดมลพิษที่เกี่ยวข้อง
๔. บูรณาการแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษกับแผนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
๕. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และรายงานคณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษเป็นประจำทุกปี
๖. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ผนวก ค

คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ 2/2560 ลงวันที่
21 สิงหาคม 2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการ
จัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ

คำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ที่ ๒ /๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ

ด้วย คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ เพื่อประโยชน์ในการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษในภาพรวมให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๑๐/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ตามกฎหมายและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดังกล่าว จึงให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดการจัดการมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ประธานอนุกรรมการ
๒. อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๖. เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ

๑๖. อธิบดีกรมอนามัย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๗. อธิบดีกรมการท่องเที่ยว หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๘. อธิบดีกรมทางหลวง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๙. อธิบดีกรมทางหลวงชนบท หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๐. อธิบดีกรมการขนส่งทางบก หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการองค์การกระจายน้ำเสีย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๒. ผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๓. ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๔. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๕. นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๖. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๗. รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๘. ผู้อำนวยการกองแผนงานและประเมินผล กรมควบคุมมลพิษ	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่รับผิดชอบ

๑. พิจารณากลับกรองความเหมาะสมของพื้นที่ที่สมควรกำหนดเป็นเขตควบคุมมลพิษ หรือยกเลิกเขตควบคุมมลพิษ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
 ๒. เสนอแนะนโยบาย มาตรการ แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษ
 ๓. พิจารณาให้ข้อคิดเห็นต่อแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ
 ๔. ประสานงานการแก้ไขปัญหามลพิษระดับนโยบายและการถ่ายทอดสู่ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่น
 ๕. รายงานผลการดำเนินงาน ลด และขจัดมลพิษ ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และมาตรการลดและขจัดมลพิษที่เกี่ยวข้อง ต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
 ๖. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะอนุกรรมการตามความเหมาะสม
 ๗. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ประวีตร วงศ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่
ประธานกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ผนวก ง

คำสั่งจังหวัดสระบุรี ที่ 3491/2561 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในเขต ควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและบริเวณใกล้เคียง

คำสั่งจังหวัดสระบุรี ที่ ๓๔๙๑ / ๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและบริเวณใกล้เคียง

ด้วย บริเวณตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และบริเวณใกล้เคียง มีการประกอบการ โรงโม่ บด ย่อยหิน เหมืองหิน โรงปูนซีเมนต์ โรงปูนขาว โรงแต่งแร่ และอุตสาหกรรม เกี่ยวเนื่อง รวมถึงการขุด ดักดินลูกรังเป็นจำนวนมาก เป็นแหล่งกำเนิดทำให้มีการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ขนาดเล็ก (PM10) เกินมาตรฐานตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ.๒๕๔๗) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป อันอาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของ ประชาชน จนคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ประกาศให้ตำบลหน้าพระลานเป็นเขตควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๗

เพื่อให้การดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองดังกล่าว ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ อาศัยอำนาจ ตามความในมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในเขตควบคุม มลพิษตำบลหน้าพระลานและบริเวณใกล้เคียง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะทำงาน

๑.๑ รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดสระบุรี (ท.)	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒ อุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี	คณะกรรมการ
๑.๓ นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ	คณะกรรมการ
๑.๔ นายอำเภอพระพุทธบาท	คณะกรรมการ
๑.๕ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน	คณะกรรมการ
๑.๖ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรพระพุทธบาท	คณะกรรมการ
๑.๗ ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๗ สระบุรี	คณะกรรมการ
๑.๘ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	คณะกรรมการ

-๒-

สั่ง

๒.๒ ประสานขอความร่วมมือจากส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทุกภาคส่วน เพื่อบูรณาการวัสดุ อุปกรณ์ กำลังพลและอื่นๆ ในการแก้ไขปัญหาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็วทันต่อ สถานการณ์และเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๓ ขอเอกสาร เชิญบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้าร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน

๒.๔ ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษ

ผนวก จ

**คำสั่งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงาน
พื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี ที่ 979/2562 ลงวันที่
9 เมษายน พ.ศ. 2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนด**

มาตรการแนวทางการดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละออง สูงเกินค่ามาตรฐาน

คำสั่งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี
ที่ ๙๑๙ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนดมาตรการ แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ
ฝุ่นละอองสูงเกินค่ามาตรฐาน

ด้วยประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ.๒๕๔๗) ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้กำหนดให้ท้องที่เขตตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นเขตควบคุมมลพิษ และได้มีคำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ ให้มีประสิทธิภาพ

เพื่อให้การป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กฟุ้งกระจาย สูงเกินค่ามาตรฐาน ในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อสถานการณ์ สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อำนาจตามคำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๐ ข้อ ๑ "กำหนดมาตรการลดและขจัดมลพิษ หรือแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษ" และมติที่ประชุมคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ จึงแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากำหนดมาตรการ แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองสูงเกินค่ามาตรฐาน และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน พ.ศ.๒๕๖๓ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ นายสมภพ สมิตะสิริ	ประธานคณะทำงาน
รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี	
๑.๒ รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดสระบุรี (ท.)	คณะทำงาน
๑.๓ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสระบุรี	คณะทำงาน
๑.๔ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสระบุรี	คณะทำงาน
๑.๕ อุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี	คณะทำงาน
๑.๖ ขนส่งจังหวัดสระบุรี	คณะทำงาน
๑.๗ ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงสระบุรี	คณะทำงาน
๑.๘ ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงชนบทสระบุรี	คณะทำงาน
๑.๙ ประชาสัมพันธ์จังหวัดสระบุรี	คณะทำงาน

- ๒ -

๑.๑๔ ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	คณะทำงาน
๑.๑๕ ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ	คณะทำงาน
๑.๑๖ ผู้แทนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	คณะทำงาน
๑.๑๗ ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	คณะทำงาน
๑.๑๘ นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ	คณะทำงาน
๑.๑๙ นายอำเภอพระพุทธบาท	คณะทำงาน
๑.๒๐ นายกเทศมนตรีเมืองพระพุทธบาท	คณะทำงาน
๑.๒๑ นายกเทศมนตรีตำบลหน้าพระลาน	คณะทำงาน
๑.๒๒ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหน้าพระลาน	คณะทำงาน
๑.๒๓ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลพุด	คณะทำงาน
๑.๒๔ ผู้แทนผู้ประกอบการกลุ่มเหมืองหิน	คณะทำงาน
๑.๒๕ ผู้แทนผู้ประกอบการกลุ่มโรงโม่ บดย่อยหิน	คณะทำงาน
๑.๒๖ ผู้แทนผู้ประกอบการกลุ่มโรงแต่งแร่	คณะทำงาน
๑.๒๗ ผู้แทนผู้ประกอบการกลุ่มโรงงานปูนซีเมนต์/ปูนขาว	คณะทำงาน

ผนวก ฉ

คำสั่งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงาน
พื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี ที่ 1288/2562 ลงวันที่
17 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปลูกต้นไม้
ในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและบริเวณใกล้เคียง

คำสั่งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี
ที่ ๑๒๘๘ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปลูกต้นไม้ในพื้นที่เขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานและพื้นที่ใกล้เคียง

.....

ด้วย คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีประกาศ ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ.๒๕๕๗) ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้ท้องที่เขตตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เป็นเขตควบคุมมลพิษ และมีคำสั่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ๔/ ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสระบุรี เพื่อดำเนินการควบคุม สด และขจัดมลพิษให้มีประสิทธิภาพ

๑.๑๑นางสาวรัฐมน วัฒนานทร นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ คณะทำงาน/
สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี และผู้ช่วยเหลืองานการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ พิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ และชนิดพันธุ์ไม้ที่สมควรปลูกในตำบลหน้าพระลาน และพื้นที่ใกล้เคียง

๒.๒ จัดหาพันธุ์ไม้ จัดเตรียมพื้นที่ และดำเนินการให้มีการปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อบรรเทา ปัญหาฝุ่นละอองเป็นการรักษาสภาพแวดล้อม

๒.๓ ติดตามให้มีการบำรุง ดูแล รักษาต้นไม้ที่ปลูก และประเมินผล

๒.๔ ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ อันเกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาฝุ่นละอองตามที่คณะอนุกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานพื้นที่เขตควบคุมมลพิษจังหวัด สระบุรี และผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายแมนรัตน์ รัตนสุคนธ์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี
ประธานอนุกรรมการ

ผนวก ข

รายชื่อสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในรัศมี 10 กิโลเมตร
จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติบริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
เหมืองแร่				
1	บริษัท หินอ่อน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	32499/15852
2	บริษัท หินอ่อน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	32517/16065
3	บริษัท ส.ศิลาทองสระบุรี จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	33284/15927 ร่วมแผนผัง 2 แปลง
4	บริษัท สหศิลาเพิ่มพูล จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	33336/16066
5	บริษัท ศิลาชัยเจริญ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	33773/16175
6	บริษัท ไกรสิน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28075/15793 ร่วมแผนผัง 2 แปลง
7	นางสาวรัฐติพร แสงไชย	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28103/15569
8	หจก.พลัดแอกอุตสาหกรรม	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28608/15360
9	หจก.เขาใหญ่อุตสาหกรรม	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28609/11567

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
10	หจก.กลุ่มหน้าพระลานเหมืองหิน	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28610/15418
11	หจก.ศิลานิล	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28614/16225
12	หจก.อุดมศิลา	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	32450/15795
13	บริษัท หินอ่อน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	32486/16060
14	หจก.โชคชัยศิลา	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	32489/16114
15	บริษัท ศิลาสานนท์ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	19989/15865
16	บริษัท สหศิลาเพิ่มพูล จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	24898/16164

82

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
เหมืองแร่				
17	บริษัท ปูนซีเมนต์ตราลูกโลก จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28044/14880
18	บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน)	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28665/15781
19	หจก.เอ-วอลแอนด์บิลด์ดิ้ง	พุกแค	เฉลิมพระเกียรติ	33789/16232
20	บริษัท ทรุสตัน จำกัด	พุกแค	เฉลิมพระเกียรติ	33380/16043
21	บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน)	พุกแค	เฉลิมพระเกียรติ	28617/15780
22	หจก.พรเทวา	พุกแค	เฉลิมพระเกียรติ	32490/15785
23	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด	พุกแค	เฉลิมพระเกียรติ	33313/16179
24	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด	พุกแค	เฉลิมพระเกียรติ	33312/16099
25	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด	เขาวง	พระพุทธรูป	27334/16218 ร่วมแผนผัง 17 แปลง
26	นางสาวปริศนา อุดมรัตน์	พุกไร่	พระพุทธรูป	33282/16276 ร่วมแผนผัง 2 แปลง
27	บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน)	พุกไร่	พระพุทธรูป	32458/15697 ร่วมแผนผัง 2 แปลง
28	บริษัท รุ่งอรุณศิลา จำกัด	พุกคำจาน	พระพุทธรูป	32424/15590
29	บริษัท น้ำเสงศิลา จำกัด	พุกคำจาน	พระพุทธรูป	28085/15493

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
30	บริษัท น้ำเฮงศิลา จำกัด	พุด่าง	พระพุทธบาท	28098/15492
31	บริษัท ศิลาเลิศจิต จำกัด	พุด่าง	พระพุทธบาท	28101/15413
โรงโม่ บด ย่อยหิน				
1	บริษัท ศิลาไทยสระบุรี จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
2	บริษัท สหศิลาเพิ่มพูล จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
3	หจก.โรงโม่หินทวีบุญ	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
4	บริษัท ศิลาเลิศจิต จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	28101/15413

83

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
โรงโม่ บด ย่อยหิน				
5	บริษัท ศิลาสาหนท์ (สาขา2) จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
6	บริษัท ศิลาสินทรัพย์ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
7	บริษัท ศิลาชัยสระบุรี จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
8	บริษัท เมฆารรัตน์ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
9	หจก.ส.ศิลาทองสระบุรี	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
10	หจก.พรพิศศิลา	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
11	หจก.ศิลาทรายกรีด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
12	บริษัท ไกรสิน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
13	บริษัท โรงโม่หน้าพระลาน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
14	บริษัท สหพงษ์รณพันธ์ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
15	หจก.ดาวมหาราชบ้านหม้อ	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
16	บริษัท สินชัย1992 จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
17	บริษัท ศิลาทองมา จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
18	บริษัท บุญชัยพานิชย์ (1979) จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
19	บริษัท ศิลามหานคร จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
20	หจก.คูเปงเซ็ง เคมีภัณฑ์ 555	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
21	บริษัท ศิลาคังเขาเขียว จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
22	หจก.ศิลาเจริญกิจ (1995)	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
23	บริษัท สาหนท์ (สาขา2) จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
24	บริษัท ศิลาชัยเจริญ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
25	บริษัท เหมืองหินศิริพัฒนาหน้าพระลาน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
26	หจก.ศิลานิล	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
27	บริษัท โรงโม่หินเขาใหญ่ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
28	บริษัท น้ำเฮงศิลา จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
29	บริษัท ศิลาภูพระลาน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	

84

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
โรงโม่ บด ย่อยหิน				
30	บริษัท สานนท์ (สาขา1) จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
31	บริษัท โรงโม่หินทรัพย์ทวีสิน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
32	บริษัท ศิลาเพชรพระลาน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
33	บริษัท เหมืองหินศิริพัฒนา จำกัด	พุก ráng	พระพุทธรบาท	
34	บริษัท รุ่งอรุณศิลา จำกัด	พุก่าจาน	พระพุทธรบาท	
35	บริษัท นิยมชัย (1994) จำกัด	พุก่าจาน	พระพุทธรบาท	
โรงงานผลิตปูนซีเมนต์				
1	บริษัท ปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน)	พุก ráng	พระพุทธรบาท	
2	บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด	เขาวง	พระพุทธรบาท	
3	บริษัท ปูนซีเมนต์ ตราลูกโลก จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
โรงงานปูนขาว				
1	บริษัท สานนท์ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
2	บริษัท ไล้มาสเตอร์ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
3	บริษัท สุธากัญณ์ จำกัด (มหาชน)	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
4	หจก.ศรีแสงไทยสระบุรี	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
5	บริษัท ส.ศิลาทองสระบุรี จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
6	บริษัท สยาม พี.พี.อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
7	บริษัท สุรินทร์ ออมย่า เคมีคอล จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
8	บริษัท เคมีแมน จำกัด	ห้วยป่าหวาย	พระพุทธรบาท	
9	หจก.เกษมปูนมาร์ลและปูนขาว	ขุนโหล่น	พระพุทธรบาท	
10	หจก.ทองดีทวีทรัพย์	ห้วยป่าหวาย	พระพุทธรบาท	

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
11	บริษัท สระบุรีปูนขาว จำกัด	พุก ráng	พระพุทธรบาท	
12	บริษัท สยามผลิตภัณฑ์ปูนขาว จำกัด	ห้วยป่าหวาย	พระพุทธรบาท	
13	นายพงศ์สรรค์ โชคชัยเกษมสุข	ธารเกษม	พระพุทธรบาท	

85

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ที่ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
โรงเต่งแร่				
1	บริษัท เอเชียมินเนรัลรีซอร์สเซส จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
2	บริษัท กรุงเทพเต่งแร่ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
3	หจก.โกวิทปูนขาว จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
4	บริษัท ทิพย์เคมี จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
5	หจก.ส.อุตสาหกรรมหน้าพระลาน	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
6	บริษัท ผลิตภัณฑ์หินเกล็ดไทย จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
7	บริษัท หินอ่อน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
8	บริษัท สุธาภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	หยุดเต่งแร่
9	บริษัท สุรินทร์ ออมย่า เคมีคอล จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	หยุดเต่งแร่
10	หจก.คูเปงเซ่ง เคมีภัณฑ์ 555 จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	หยุดเต่งแร่
11	บริษัท ดาวหน้าพระลานกรุ๊ป (1994) จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	มีใบอนุญาตไม่ บด ย่อยหิน
12	หจก.กูรู โรงบด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
13	บริษัท เกียเอ็นเนอร์ยี จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
14	บริษัท มีแคลไซต์ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
15	บริษัท ศิลาลิศจิต จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	มีใบอนุญาตไม่ บด ย่อยหิน
16	บริษัท ส.ศิลาทองสระบุรี จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
17	บริษัท ศิลาชัยเจริญ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	หยุดเต่งแร่
18	บริษัท เมฆวรรรัตน์ จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	มีใบอนุญาตไม่ บด ย่อยหิน
19	บริษัท โรงโม่หินทรัพย์ทวีสิน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
20	บริษัท ศิลากุพระลาน จำกัด	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	มีใบอนุญาตไม่ บด ย่อยหิน
21	หจก.โรงงานพรทิพย์อุตสาหกรรมเต่งแร่	พุก แค	เฉลิมพระเกียรติ	

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ผู้ ตั้ง		หมายเหตุ
		ตำบล	อำเภอ	
22	หจก.โชคศิลาสระบุรี	พุแค	เฉลิมพระเกียรติ	
23	หจก.เกษมปูนมาร์ลและปูนขาว	ขุนไชลน	พระพุทธบาท	
24	บริษัท ปฐมวัฒนพานิชย์การแร่ จำกัด	เขาวง	พระพุทธบาท	
บ่อดินลูกรัง				
1	นายจรัญ สีลานันท์	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
2	นางสุวรรณี วงศ์จอม	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
3	นายอุไรศักดิ์ เพื่อนสงคราม	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
4	นางสาวธิภาพร ชัยยะ	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
5	นายอำนาจ วุฒิโสภาร	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
6	บ่อดินทอง	พุแค	เฉลิมพระเกียรติ	
7	บ่อดินปิยวัฒน์	หน้าพระลาน	เฉลิมพระเกียรติ	
8	นางสาวกิตตาภรณ์ เนื่องอดุลย์ศักดิ์	พุแค	พระพุทธบาท	
9	หจก.ส.ศิวโรจน์ ขนส่ง	พุแค	พระพุทธบาท	

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายสมภาพ สมิตะสิริ
วัน เดือน ปีเกิด	1 มกราคม 2509
การศึกษา	- ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) (ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2529 - ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการสาธารณะ) (ร.ม.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2549
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2534 ปลัดอำเภอ เมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. 2539 เลขานุการผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา พ.ศ. 2541 เลขานุการรองอธิบดี กรมการปกครอง พ.ศ. 2543 หัวหน้าฝ่ายบำรุงท้องที่ ส่วนพัฒนาท้องที่ สำนักบริหาร การปกครองท้องที่ พ.ศ. 2550 รองผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรม วิทยาลัยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2551 ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 16 ชัยนาท พ.ศ. 2557 ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 9 พิษณุโลก พ.ศ. 2560 – 2561 รองผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร
ตำแหน่งปัจจุบัน	พ.ศ. 2561 – ปัจจุบัน รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โครงการวิจัย : การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่
และหินก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน

ผู้วิจัย นายสมภพ สมิตะสิริ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดให้การพัฒนาประเทศบนฐานของการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ กำหนดให้จังหวัดสระบุรีเป็นพื้นที่ที่จะมีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ (Eco Industrial Town) ให้มีการพัฒนามุ่งสู่เมืองที่มีการเจริญเติบโต โดยมีอุตสาหกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลัก และมีความสมดุลกับการพัฒนาทางสังคม และความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ และได้คัดเลือกพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา

ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีสถานประกอบการอุตสาหกรรมหินที่ตั้งอยู่ในตำบลหน้าพระลาน จำนวน 84 แห่ง ในลักษณะของการกระจุกตัว และพบว่า ในพื้นที่รัศมี 10 กิโลเมตร จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ มีจำนวน 116 แห่ง ประกอบด้วย เหมืองแร่ จำนวน 31 แห่ง โรงโม่บดย่อยหิน จำนวน 35 แห่ง โรงแต่งแร่ จำนวน 24 แห่ง โรงงานปูนขาว จำนวน 14 แห่ง โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ จำนวน 3 แห่ง และบ่อดินลูกรัง จำนวน 9 แห่ง

เนื่องจากตำบลหน้าพระลานเป็นแหล่งหินขนาดใหญ่ที่สำคัญและมีคุณภาพดี หินที่ผลิตได้จะถูกส่งไปจำหน่ายให้กับอุตสาหกรรมก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 60 กิจกรรมระเบิดและย่อยหินบริเวณตำบลหน้าพระลาน โดยมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นอย่างมาก แต่ก็ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อให้เกิดปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กฟุ้งกระจาย

ออกสู่อากาศเกินกว่าค่ามาตรฐานตามที่กำหนด และมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

สาเหตุของปัญหา

1. สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน มีภูเขาเล็กที่เป็นแหล่งหินล้อมรอบ มีสภาพเป็นแอ่งกระทะ
2. สภาพอุตุนิยมวิทยา ในฤดูแล้งโดยเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนมีนาคมของทุกปี มีสภาพอากาศปิด ความชื้นต่ำ สภาพอากาศนิ่ง และมีความกดอากาศสูง การระบายอากาศเป็นไปได้ยาก ส่งผลทำให้ปัญหาค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) เกินค่ามาตรฐาน ทวีความรุนแรงมากขึ้น
3. การระบายฝุ่นละอองจากกิจกรรม สถานประกอบการอุตสาหกรรมหินซึ่งมีจำนวนมาก และอยู่กันอย่างหนาแน่น สภาพถนนที่ขรุขระ การจราจร และการบรรทุกขนส่ง การเผาในที่โล่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ สาเหตุของปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน
2. เพื่อหาแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากการประกอบอุตสาหกรรมเหมืองแร่และหินก่อสร้างในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน
3. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลานเหมาะสมประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ของสถานการณ์ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาจากตำราและเอกสารต่าง ๆ
 - 1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษตำบลหน้าพระลาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่าง ๆ
3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์และแนวโน้มการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง

การติดตามตรวจสอบการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน มีการดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

1. การติดตามตรวจสอบด้วยเครื่องตรวจวัดอัตโนมัติของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรหน้าพระลาน

2. การติดตามตรวจสอบเฉพาะบริเวณ ด้วยเครื่องตรวจสอบคุณภาพอากาศชนิดเคลื่อนที่ (High Volume Air Sampler) ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 สระบุรี ในบริเวณชุมชน จำนวน 2 สถานี คือ โรงเรียนบ้านคู้งเขาเขียว และวัดหน้าพระลาน

นับตั้งแต่มีการประกาศให้ตำบลหน้าพระลานเป็นเขตควบคุมมลพิษในปี 2547 พบว่าความรุนแรงของปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองมีแนวโน้มลดลงจากแต่เดิม ดังนี้

ปีงบประมาณ 2539 ผลการตรวจวัด PM₁₀ มีค่าสูงสุด 702 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

ปีงบประมาณ 2547 ผลการตรวจวัด PM₁₀ มีค่าสูงสุด 416 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

ปีงบประมาณ 2562 ผลการตรวจวัด PM₁₀ มีค่าสูงสุด 318 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

พบว่า พื้นที่ตำบลหน้าพระลานกว่าร้อยละ 50 เป็นภูเขา ได้แก่ เขาใหญ่ เขาอบ เขาพาดแอก ซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมระเบิดหิน เนื่องจากมีแร่ธาตุที่สำคัญหลายแห่ง เช่น หินอ่อน หินปูน หินลูกรัง และหินที่ใช้ในการก่อสร้าง สำหรับพื้นที่ราบส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยโรงงานอุตสาหกรรม และการพาณิชย์กรรมมีภูเขาเล็ก ๆ ที่เป็นแหล่งหินล้อมรอบ สภาพเป็นแอ่งกระทะ การระบายอากาศเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคมของทุกปี มีสภาพอากาศปิด ความชื้นต่ำ และมีความกดอากาศสูงยิ่งทำให้ปัญหาค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) เกินค่ามาตรฐาน ทวีความรุนแรงมากขึ้น

3. การวิเคราะห์แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ

3.1 แหล่งกำเนิดที่แน่นอน (Point source) ประกอบด้วย การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจาก 1. เหมืองหิน 2. โรงโม่ บด ย่อยหิน 3. โรงแต่งแร่ 4. โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ 5. โรงงานปูนขาว 6. การขุดขนดินลูกรัง โดยแหล่งกำเนิดดังกล่าว มีมาตรการในการควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองกำเนิดเป็นเงื่อนไขในการประกอบการ เช่น การควบคุมโดยการติดตั้งระบบสเปรย์น้ำในการผลิต การฉีดพรมน้ำในเส้นทางขนส่ง การปิดคลุมอาคารโรงแต่งแร่ การจัดให้มีระบบบำบัดอากาศระบบล้างล้อ การปลูกต้นไม้ เป็นต้น

3.2 แหล่งกำเนิดฝุ่นละอองแบบเส้น (Line source) การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากแหล่งนี้ มาจากสภาพถนนทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ถนนท้องถิ่น และการสะสมของฝุ่นละอองจากเศษหินตกหล่นจากการบรรทุกและเศษดินที่ติดล้อรถ บนเส้นทางคมนาคมขนส่งสายหลัก สายรองในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน ประกอบด้วย 1. ทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน 2. ทางหลวงหมายเลข 21

ถนนพุด – เพชรบูรณ์ 3. ทางหลวงหมายเลข 3385 ถนนหน้าพระลาน – หนองจาน 4. ทางหลวงหมายเลข 3034 ถนนหน้าพระลาน – บ้านครัว 5. ถนนเทศบาล 14 (คุ้มเขาเขียว) และ 6. ถนนนิคม (เส้นตัดถนนเทศบาล 14)

4. การวิเคราะห์การบริหารจัดการ

4.1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน 4M+I

M1 = MAN การบริหารทรัพยากรมนุษย์

M2 = MONEY การบริหารจัดการงบประมาณ

M3 = MATERIAL เครื่องมือและอุปกรณ์

M4 = MANAGEMENT การบริหารจัดการ

I = INTEGRATION การบูรณาการ

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน พบว่า ทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา การฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากกลุ่มเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมหิน ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ประกอบกิจการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่ ปัญหาด้านเงินงบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาประสิทธิภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการบูรณาการความร่วมมือและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยี เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย

4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก 4M+I PESTEL Analysis

P – Policy : ปัจจัยทางนโยบายและการเมือง

E – Economical : ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

S – Sociological : ปัจจัยทางสภาพสังคม

T – Technological : ปัจจัยทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ

E – Environmental : ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม

L – Legal : ปัจจัยทางข้อกำหนดต่าง ๆ

ในส่วนของปัจจัยภายนอกนั้น พบว่า ด้านนโยบายและการเมืองมีความชัดเจน ส่งผลทางด้านบวกต่อการแก้ไขปัญหา ปัจจัยการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การก่อสร้างเมกะโปรเจกต์ด้านคมนาคม ทำให้มีความต้องการใช้หินก่อสร้างและปูนซีเมนต์เพิ่มขึ้น ผสมกับการขาดเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ที่ทันสมัย ทำให้การแก้ปัญหาไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ นอกจากนี้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวน ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมาย

สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพภูมิประเทศของตำบลหน้าพระลานล้อมรอบด้วยภูเขา พื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ ทำให้การกระจายตัวของฝุ่นละอองฟุ้งกระจายอยู่ในเขตตำบลหน้าพระลาน ประกอบกับในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนมีนาคมของทุกปี จะมีปัจจัยเสริมจากสภาพภูมิอากาศที่มีความแห้งแล้ง และได้รับอิทธิพลของลมตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพอากาศปิด ความชื้นต่ำ ความกดอากาศสูงและระดับความสูงผสม (Mixing Height) ลดต่ำลง ยิ่งทำให้ปัญหาค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก เกินค่ามาตรฐานทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว

2. การประกาศเขตควบคุมมลพิษ ครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีความครอบคลุมไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหา
3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสียมีเป็นจำนวนมาก การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังขาดเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน และไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
4. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องไม่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหา เช่น การจัดทำรายงาน การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การจัดทำรายงานผลปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ การบริหารจัดการกองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ สำหรับโครงการเหมืองแร่ การบริหารจัดการกองทุนพัฒนาหมู่บ้านรอบพื้นที่เหมืองแร่ เป็นต้น
5. ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น การสร้างระบบล้างล้อรวม การเฝ้าระวังตรวจจับ โดยใช้กล้อง CCTV การเชื่อมต่อระบบแจ้งเตือนแบบ Real Time เป็นต้น
6. ขาดมาตรการเสริมอื่น ๆ เช่น การเบี่ยงรถบรรทุกในช่วงวิกฤติ การปรับลดกำลังผลิต หดผลผลิต การสร้างทางเลี่ยงชุมชน การประเมินผลและติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการประกอบกรเหมืองแร่และอุตสาหกรรมหินในเขตควบคุมมลพิษ ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

1. บูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ เพื่อการบริหารความร่วมมือทุกภาคส่วน วางแผนและบริหารจัดการงบประมาณที่มีอยู่จำกัด
2. ปรับปรุงกฎหมายเพื่อบริหารจัดการและบูรณาการกองทุนตามกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในเขตพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน และบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ กองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ และกองทุนพัฒนาหมู่บ้านรอบพื้นที่เหมืองแร่
3. ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไข ทั้ง 3 ระยะ ได้แก่ มาตรการในภาวะปกติ มาตรการในภาวะวิกฤติ (ระหว่างเดือนตุลาคม – เดือนมีนาคมของทุกปี) และมาตรการเพื่อสร้างความยั่งยืนในอนาคต อย่างเข้มงวด
4. การกำหนดตัวชี้วัดร่วมกัน (Joint KPI) ในการลดปริมาณฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในช่วงวิกฤติระหว่างหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อบูรณาการแก้ไขปัญหาและการทำงานร่วมกัน